

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Michal Bútora

**Veřejný pořádek jako korektiv autonomie vůle
v soukromém právu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vít Lederer, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 11.06.2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 120 365 znaků včetně mezer.

Michal Bútora

V Praze dne 11.06.2023

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat mé rodině i přítelkyni za podporu po celou dobu mého studia. Děkuji rovněž panu doktorovi Vítu Ledererovi za vedení mé práce, vstřícný přístup a věcné nasměrování.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Teoretický základ zásady autonomie vůle	2
2.1. Obecně k soukromému právu	2
2.2. Zásady soukromého práva	5
2.3. Zásada autonomie vůle.....	6
3. Veřejný pořádek.....	9
3.1. Úvedení pojmu veřejného pořádku	9
3.2. Veřejný pořádek a veřejný zájem.....	11
3.3. Nadnárodní rovina veřejného pořádku.....	12
3.4. Tzv. vnitřní a mezinárodní veřejný pořádek	13
3.5. Definice veřejného pořádku	14
3.5.1. Veřejný pořádek jako zájmy, hodnoty, principy a stav společnosti	15
3.5.2. Veřejný pořádek jako nedefinovatelný pojem.....	18
3.5.3. Veřejný pořádek jako „základní pravidla“	18
3.5.4. Přístup soudů k definici veřejného pořádku	20
3.5.5. Rekapitulace přístupů k definici veřejného pořádku	22
3.6. Veřejný pořádek a dobré mravy	22
4. Veřejný pořádek v právních předpisech.....	24
4.1. Relativita obsahu veřejného pořádku	24
4.2. Vývoj pojmu v českém právním řádu	25
4.3. Ústavní zakotvení veřejného pořádku.....	26
4.4. Občanský zákoník a veřejný pořádek	27
4.4.1. Ustanovení §1 odst. 2 OZ a §588 OZ.....	28
4.4.2. Další ustanovení OZ zmiňující veřejný pořádek	30
4.4.3. Přemístění sídla právnické osoby	30
4.4.4. Zrušení právnické osoby.....	31
4.4.5. Prominutí lhůty k popření otcovství	32
4.4.6. Vedlejší doložka závěti.....	34
4.4.7. Závěrem k veřejnému pořádku v Občanském zákoníku.....	36
4.5. Veřejný pořádek v pracovním právu.....	36
4.6. Veřejný pořádek v úpravě průmyslového vlastnictví	38
4.7. Mezinárodní právo soukromé a veřejný pořádek.....	39
5. Evropská rovina veřejného pořádku	42
6. Závěr	44
Seznam použitých zkratk.....	48
Seznam použitých zdrojů	49

Abstrakt	55
Abstract	57

1. Úvod

Soukromé právo pojem veřejného pořádku užívá v hojné míře. Přestože od opětovného zakotvení pojmu veřejného pořádku na úrovni obecné úpravy občanského práva uběhlo více jak deset let, tak právní teorie se s veřejným pořádkem stále vypořádává poměrně opatrně.

Cílem této práce je komplexně rozebrat pojem veřejného pořádku v soukromém právu. A to od jeho teoretického základu, významu a role v soukromém právu až po jeho nadnárodní rozměr. Bude také pojednáno o praktických projevech tohoto korektivu v rámci právního řádu a jeho specifických podobách. Práce by měla zároveň poskytnout čtenáři ucelený výklad o celé problematice. Text se ovšem nebude hlouběji zabývat veřejným pořádkem ve vztahu k veřejnému právu, neboť práce by měla pojednávat o veřejném pořádku v právu soukromém, a zároveň podrobnější nahlížení na veřejný pořádek rovněž v jeho veřejnoprávních souvislostech, by mohlo způsobit nepřiměřený rozsah práce.

Práce je rozdělena na šest základních částí. První částí práce je tento úvod. Druhá část pojednává obecně o soukromém právu, jeho zásadách a zásadě autonomie vůle. Po představení tohoto ideového základu mohla další část veřejný pořádek uvést. Třetí část obsahuje kapitoly týkající se veřejného pořádku a jeho teoretického chápání v národní i nadnárodní rovině, shrnutí přístupů odborné veřejnosti i judikatury k definici veřejného pořádku, ale také vztahu veřejného pořádku k dobrým mravům či vymezení vůči veřejnému zájmu. Čtvrtá část již zkoumá soukromoprávní rovinu veřejného pořádku v právních předpisech. Podrobně se práce věnuje veřejnému pořádku v úvodním ustanovení Občanského zákoníku a jeho vztahu k neplatnosti právního jednání, ale také podrobněji rozebírá některá další ustanovení Občanského zákoníku, jež s veřejným pořádkem pracují. Mimo Občanský zákoník jsou rovněž rozebrány další prameny veřejného pořádku, a to Zákoník práce nebo předpisy z oblasti práva duševního vlastnictví. Na závěr čtvrté části je umístěno rozvedení veřejného pořádku v mezinárodním chápání a jeho zakotvení právním řádu. Poslední částí před samotným závěrem práce je shrnutí evropské roviny veřejného pořádku, kde je obecně popsáno současné chápání veřejného pořádku na evropské úrovni a možnost členského státu užívat výhrady veřejného pořádku.

Práce na více místech užívá komparativní metody, neboť například jednotnou definici veřejného pořádku nenajdeme, proto práce srovnává různé pohledy odborníků na danou

problematiku. V některých oblastech nebylo mnoho zdrojů, ze kterých čerpat, proto práce rovněž používá metodu dedukce. Práci ovšem nechybí ani užití deskriptivní metody, metody analýzy a dalších metod.

Práce byla napsána za pomoci rozmanitých zdrojů. Teoretická část práce čerpala především z různých článků, důvodové zprávy či komentářové literatury k prvotním ustanovením Občanského zákoníku. Bohužel do dnešního dne nebylo publikováno české dílo, které by o celé problematice veřejného pořádku v našem právním řádu uceleně pojednalo, tedy nebylo v určitých místech práce lehké najít dostatečně konkrétní zdroje informací. Nicméně část práce věnující se úpravě veřejného pořádku v právních předpisech také užila ve vyšším počtu dostupné judikatury, komentářové literatury, a především samotných znění zákonů.

2. Teoretický základ zásady autonomie vůle

2.1. Obecně k soukromému právu

Abychom mohli pojednat o tom, jakou roli má veřejný pořádek ve vztahu k zásadě autonomie vůle, jedné ze základních zásad soukromého práva, bylo by vhodné se na začátek krátce věnovat pojmu soukromého práva a jeho základním zásadám.

Český právní řád patří mezi evropské právní kultury s historickým základem v římském právu a navazuje na dualistické pojetí práva, které je dodnes vlastní kontinentálním právním řádům. Římské právo již rozlišovalo mezi pojmy *ius privatum* a *ius publicum*¹. Veřejné právo bylo tehdy pojímáno jako množina záležitostí souvisejících se státem, kdežto soukromé právo upravovalo právní vztahy jednotlivců navzájem a jejich soukromé záležitosti². Náš právní řád si toto ideové dělení dodnes zachovává. Úprava Občanského zákoníku³ na pojem soukromého

---

¹ *Ius privatum* přeloženo jako právo soukromé a *ius publicum* přeloženo jako právo veřejné. KINCL, Jaromír. URFUS, Valentin. SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*, 2.vydání. Praha. C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-031-1. str. 55

² Skřejpek zdůrazňuje, že římsí právníci dělení práva na soukromé a veřejné považovali spíše za učební pomůcku. Rozdělení práva na veřejné a soukromé byly pouze dva různé úhly pohledu na totožnou věc, kterou bylo římské právo jako celek. SKŘEJPEK, Michal. In: HANDRLICA, Jakub, ed. *Veřejné právo a právo soukromé: aktuální tendence a výzvy veřejnoprávní úpravy plynoucí z problematiky právního dualismu*. Praha: Eva Rozkotová, 2014. ISBN 978-80-87975-10-7. str. 16–17.

³ §1 odst. 1 OZ

práva odkazuje a stanoví, že do soukromého práva patří taková ustanovení právního řádu, která upravují vzájemná práva a povinnosti osob. Zákoník neposkytuje přímou nebo komplexní definici pojmu a ani se o ni nesnaží⁴, nýbrž stanoví pouze obecný znak, jež mají mít normy, které budou řazeny mezi normy soukromého práva a které jej budou vytvářet⁵. Abychom se dobrali k určitému vymezení pojmu soukromého práva, je třeba vycházet z jeho charakteristických znaků, které mají původ právě v dualistickém pojetí kontinentálního právního systému.

Dualismus spočívá mimo jiné v definování pojmu jeho vymezením vůči pojmu jinému. Na tomto základu historicky vznikaly teorie, které mají skrze vzájemné odlišnosti napomoci definovat pojem soukromého práva a odlišit jej od pojmu práva veřejného. Mezi tyto teorie patří především teorie zájmová, mocenská a organická⁶. Zájmová teorie vyzdvihuje do popředí zájem, o který se v daném případě jedná. Jde-li o záležitost, kde se právní norma týká zájmů individuálních, bude se jednat o normu práva soukromého. Pokud naproti tomu za účelem normy stojí veřejný zájem, zájem státu a obecně můžeme říci zájem lidu, jedná se dle zájmové teorie o normu práva veřejného. Mocenská teorie věnuje pozornost postavení subjektů, které v právních vztazích vystupují. Je-li mezi subjekty nerovný vztah, kdy jeden je podřízen druhému a nadřazený subjekt může druhému vnutit svou vůli, jedná se o právo veřejné. Pro soukromé právo je zase typická rovnost subjektů. Poslední ze jmenovaných teorií je teorie organická⁷, která pro právo veřejné zdůrazňuje pozici subjektu, jež disponuje potřebnými pravomocemi k výkonu veřejné moci, kdežto v soukromém právu takové pravomoci a postavení nemá. Učebnicový výklad⁸ na základě zmíněných teorií shrnuje, že soukromé právo se vyznačuje tím, že ani jeden z účastníků právního vztahu nemá postavení subjektu veřejné moci disponujícího pravomocemi k výkonu takové moci, tedy účastník právního vztahu nemůže druhému bez jeho souhlasu určit jeho práva a povinnost, a ani jeden subjekt při účasti v takových vztazích nesleduje zájem veřejný, nýbrž svůj vlastní.

---

⁴ K tomu srov. ⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 56. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek 1. §1-117*. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-73-1. str. 22

⁵ BEZOUŠKA, Petr. PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-819-2. str. 10

⁶ K tomu srov. např. DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. 2. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-187-3 (brož.). str. 31 a násl. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 28 a násl.

⁷ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 31 a násl.

⁸ Ibid. str. 32

Eliáš⁹ například odlišovací znaky doplňuje také o cíle, které jsou soukromým nebo veřejným právem sledovány. Soukromé právo má za cíl poskytnout jedinci co nejširší možnost chovat se podle svého, kdežto veřejné právo upravuje komplexně fungování orgánů veřejné moci. Toto samozřejmě přímo souvisí se zásadou autonomie vůle, ale té se budu věnovat až v následující části práce. Dále uvádí jako odlišující znak také moment vzniku a funkce sankcí. Sankce v soukromém právu má především funkci satisfakční a vzniká již v momentě samotného deliktu, zato sankce ve veřejném právu opět sleduje vyřešení konfliktu mezi státem a jednotlivcem a vzniká až v momentě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Pomahač¹⁰ například nad rámec výše zmíněného uvádí zajímavý znak, kterým je otázka platnosti nebo správnosti právního jednání. V soukromém právu platí, že jednání učiněné v rozporu s právem můžeme označit za neplatné bez dalšího, zato ve veřejném právu platí zásada presumpce správnosti veřejnoprávních aktů, a to i v případě vydání takového aktu v rozporu se zákonem.

Vzhledem k výše zmíněnému si tedy můžeme dovolit tvrdit, že mezi oblastmi práva soukromého a veřejného dříve ani dnes¹¹ neexistovaly pevné hranice, i přestože jsme schopni pomocí charakteristických znaků poměrně bezpečně vyjádřit rozdíly těchto dvou oblastí práva. Vždy budeme schopni nalézat místa, kde se soukromé a veřejné právo potkává. Jak Eliáš¹² výstižně podotýká: „*Při tvorbě právních předpisů se zákonodárce zpravidla řídí praktickou stránkou věci, nikoli puristickým oddělováním soukromoprávních pravidel od veřejných.*“. To znamená, že soukromoprávní normy lze nalézt v předpisech, které se svým obsahem budou řadit mezi předpisy veřejnoprávní, a stejně tak v předpisu veřejnoprávního charakteru nalezneme normy upravující ryze soukromoprávní záležitosti. Tomuto jevu, kdy dochází k nejasnosti nebo dokonce rozmazávání hranic mezi veřejným a soukromým právem se nelze vyhnout a pravděpodobně ani čas nepomůže k jasnému rozdělení. Nicméně pro teoretické vymezení soukromého práva se můžeme spokojit s výše popsanými charakteristickými znaky a pousnout se ve výkladu dále.

---

⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 58,59

¹⁰ POMAHAČ, Richard (ed.). *Veřejné a soukromé právo: (správní a trestní aspekty)*. Praha, Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2017. ISBN 978-80-87975-64-0. str. 11-12

¹¹ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 30

¹² ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 57

2.2. Zásady soukromého práva

Aby jakýkoliv systém nebo řád, ať už právního či neprávního charakteru, byl jednotný, funkční, ucelený, a hlavně aby jako celek dával smysl, musí za ním stát určité myšlenky nebo hodnoty. Bez toho bychom vytvářeli a udržovali nesouladné shluky různých pravidel, dle kterých dlouhodobě lidská společnost nemůže správně fungovat¹³. V rámci soukromého práva jsou tyto hodnoty představovány právě základními zásadami.

Zásady soukromého práva v odborné literatuře získaly mnoho různých definic či pojetí. Můžeme například uvést definici základních zásad jako „...*obecné právní kategorie, vyjadřující základní hodnoty, o které se opírá celé obč. právo a které je povoláno realizovat jako celek*“¹⁴ nebo „...*základní pravidla, která ovládají soukromé právo jako systémový celek a prostupují celou úpravou, osobních, rodinných a majetkových práv a povinností soukromoprávní povahy*...“¹⁵. K vymezení pojmu základních zásad není jednotný přístup, ale vždy se dostaneme k více či méně obecnému vyjádření toho, že se jedná o určité hodnoty, které ovládají daný systém nebo řád nezávisle na tom, zda se jedná o zásady vyjádřené či nikoliv¹⁶.

Funkcí základních zásad je více a lze je zařadit do různých kategorií. Lze uvést např.¹⁷ funkci hodnotovou (označení hodnot, které jsou chráněny), interpretační (neposkytuje-li nám zákon výslovně řešení daného problému, je možné užít zásad k vyřešení složitějších případů), pramene práva (jako samotný zdroj právních pravidel), ale například také funkci diferenciací¹⁸ (zásady samy o sobě slouží k tomu, že pomohou např. k diferenciaci pojmů práva veřejného a soukromého). Souhrn veškerých zásad a jejich funkcí pak můžeme vnímat jako obecný ideový směr a fungování soukromého práva.

---

¹³ HAVEL, Bohumil. PIHERA, Vlastimil. ed. *Soukromé právo na cestě: eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-265-3 str. 30.

¹⁴ HURDÍK, Jan. *Zásady občanského práva*. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁵ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 47

¹⁶ K tomu srov. např. LAVICKÝ, Petr. § 3 [Zásady soukromého práva]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 2. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>. DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 47. „*Soukromé právo vyvěrá také z dalších obecně uznaných zásad spravedlnosti a práva*“: §3 odst. 3 OZ

¹⁷ JANOUŠEK, Michal. § 3 [Zásady soukromého práva]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2022. marg. č. 1. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁸ HURDÍK, Jan. op. cit. 14

2.3. Zásada autonomie vůle

Z výkladu výše je patrné, že soukromé právo stojí na určité množině zásad¹⁹, které panují celému soukromému právu, a od nich se odvíjí charakter práv a povinností soukromoprávních subjektů. Aby si subjekty byly v právních vztazích rovny, jednaly ve svém vlastním zájmu a mohly se volně rozhodovat o uspořádání svého života, je třeba existence takových hodnot a zásad panujících právnímu systému, které toto umožní. Za nejdůležitější z takových zásad je považována právě zásada autonomie vůle a zásada rovnosti stran²⁰.

Základním východiskem a stavebním kamenem zásady autonomie vůle je hodnota svobody²¹ člověka. Tato hodnota, ze které zásada autonomie vůle primárně vychází, je deklarována a chráněna již na ústavní²² úrovni. Občanské právo ji v čele s Občanským zákoníkem²³ pouze deklaruje jako chráněnou hodnotu, které je státem poskytována ochrana a stát ji zaručuje²⁴.

Autonomie vůle v soukromém právu znamená, že subjekty soukromého práva mají co nejširší možnost si dle svých preferencí utvářet své právní postavení ve společnosti dle svého uvážení, ale zároveň také na svou vlastní odpovědnost²⁵. Důvodová zpráva²⁶ dává důraz na filosofické pozadí a účel Občanského zákoníku, kterým je umožnit i garantovat svobodné utváření soukromého života, a ponechat tedy co nejširší prostor svobodné iniciativě jednotlivce. Je vhodné zmínit, že existují pragmatictější přístupy, které zmiňují zároveň omezenost této svobody nebo alespoň potřebu tuto svobodu omezovat²⁷, protože lidská svoboda nepochybně

---

¹⁹ Tato práce má pojednávat o veřejném pořádku jako korektivu zásady autonomie vůle a v textu diplomové práce tedy není prostor pro podrobnější rozbor ostatních zásad soukromého práva. Příkladem můžeme uvést, že kromě zásady autonomie vůle a rovnosti stran jsou soukromému právu vlastní také zásada ochrany slabší strany, zásada závaznosti smlouvy a uzavřené smlouvy, princip poctivosti a dobré víry, ale také řada dalších.

²⁰ K tomu např. Eliáš ovšem výrazně dává do popředí zásadu autonomie vůle, neboť zásada rovnosti stran v doslovném pojetí mimo jiné přehlíží přirozené nerovnosti např. mezi fyzickým a právními osobami. ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 50

²¹ K tomu srov. HAVEL, Bohumil, PIHERA Vlastimil, ed. op. cit. 13. str. 29. LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, str. 30. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

²² K tomu srov. např. Ústava. Čl.1 odst.1, Čl. 2 odst. 4; Listina. Čl. 1, Čl. 2 odst. 3.

²³ §3 odst. 1 OZ

²⁴ K tomu srov. např. LAVICKÝ, Petr. § 3 [Zásady soukromého práva]. op. cit. 16. marg. č. 11 a násl. JANOUŠEK, Michal. § 3 [Zásady soukromého práva]. op. cit. 17. marg. č. 4.

²⁵ K tomu srov. např. DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 35. ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 50

²⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 49

²⁷ K tomu srov. např. JANOUŠEK, Michal. § 3 [Zásady soukromého práva]. op. cit. 17. marg. č. 5. HAVEL, Bohumil, PIHERA Vlastimil, ed. op. cit. 13. str. 30

může jednak přijít do styku²⁸ s jiným ústavně chráněným právem, kdy nuceně k jejímu omezení na jedné straně skrze test proporcionality ve výsledku dojde, ale rovněž může být omezena na úrovni občanského práva. Určité omezení se dá vyvodit už z výše uvedeného prohlášení důvodové zprávy o „...co nejširším prostoru svobodné iniciativě jednotlivce²⁹...“. Již zde cítíme, že prostor pro iniciativu a svobodu není neomezený, nýbrž limitovaný.

Autonomie vůle soukromoprávních subjektů má v praxi různé projevy. Základními projevy jsou typicky smluvní autonomie (možnost volby právního jednání, formy takového jednání, subjektu, vůči kterému jednání učiním apod.), testovací svoboda (možnost v rámci zákonných ustanovení určit, co se po smrti stane s mým majetkem), asociační svoboda³⁰ (možnost zakládat právnické osoby, sdružovat se v nich, upravovat vnitřní poměry...), a také svoboda vlastnická (právo vlastnit majetek a volně s ním nakládat). Nad rámec výčtu lze také uvést autonomii v rámci rozvoje osobnosti, duševní činnosti, rodinného života apod.³¹ Všechny tyto projevy představují autonomii vůle v praxi, nicméně jak již bylo uvedeno výše, autonomie vůle není neomezená, ale musí se pohybovat v určitých mantinelech, které ohraničují pomyslné hrací pole pro svobodu v soukromém právu. Tato omezenost autonomie vůle úzce souvisí s rozlišením právních norem na dispozitivní a kogentní normy, neboť kogentní normy autonomní tvorbu vylučují, ať už vyloučením jakéhokoliv odchýlení se od stanoveného pravidla nebo zákazem odchylky narušující právem nastavený standard.³²

Občanský zákoník³³ v paragrafu 1. odst. 2 stanoví, že: „*Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti*“. Současná koncepce tedy vychází z takového pojetí norem soukromého práva, že pokud to zákon výslovně nezakazuje, je pouze na mé vůli, jak naložím se svými soukromými právy a povinnostmi³⁴. Mohu si tedy počínat libovolně, není-li to výslovně

---

²⁸ K tomu např. LAVICKÝ, Petr. § 3 [Zásady soukromého práva]. op. cit. 16. marg. č. 13

²⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. pozn. 4. str. 49

³⁰ K tomu např. JANOUŠEK, Michal. 1 [Autonomie vůle jako právní garance prostoru svobody jednotlivce a její složky]. In: JANOUŠEK, Michal. *Ochrana slabší smluvní strany v občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, str. 16. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

³¹ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 34

³² ELIÁŠ, Karel. *K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku*. (online). Bulletin-advokacie.cz. Publikováno 13.10.2015. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-pojeti-dispozitivniho-prava-v-obcanskem-zakoniku>

³³ §1 odst. 2 OZ

³⁴ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 136-137

zakázáno. Mohu se rozhodnout uzavřít smlouvu, disponovat se svým majetkem, založit společnost či pořídit závěť a to vše, aniž bych byl, s výjimkou výslovného zákazu zákonem, jakkoliv omezován. Samozřejmě tato volnost spočívá ve volnosti mého „pohybu“ v rámci právního řádu. Mohu se tak například rozhodnout pořídit pro případ smrti o svém majetku, volně jej mohu rozdělit a přenechat dle svého uvážení, ale nemohu použít jiné instituty pořízení pro případ smrti, než právní řád umožňuje a zároveň se nelze odchýlit od kogentních ustanovení upravující mnou vybraný institut. Právní normy, od kterých se můžeme odchýlit, jsou normami dispozitivními. Dispozitivní normy nabízí „pouze“ podpůrné řešení dané záležitosti pro případ, že si strany nedohodnou jiné uspořádání svých právních poměrů³⁵. Existuje-li výslovný zákaz zákona, je norma kogentní a nelze si upravit soukromoprávní práva a povinnosti jinak.

K požadavku výslovnosti zákazu se vyjádřil ve svém rozhodnutí mimo jiné i Nejvyšší soud³⁶, kdy výslovný zákaz může být kromě přímého zákazu formulován rovněž nepřímým³⁷. Přímým zákazem budou všechny případy, kdy zákon konkrétně vyjmenuje zakázané chování³⁸. Příklad nepřímého zákazu Nejvyšší soud spatřuje ve znění §580 odst.1 OZ, ze kterého plyne neplatnost takového ujednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje. Nepřímý zákaz bude v textu zákona formulován tak, že je vyslovena neplatnost jednání nebo například, že se k takovému jednání nepřihlíží, pokud dojde k odchýlnému ujednání, než je daným pravidlem vyžadováno³⁹.

Právní normy tedy stanoví určitá pravidla chování, ale subjekty si mohou svá práva a povinnosti ujednat jinak, než je v normě stanoveno. Odchýlení se od stanoveného pravidla chování v právní normě je tak možné, pokud to zákon výslovně⁴⁰ nezakazuje a pokud se odchýlné ujednání nedostane do rozporu s dobrými mravy, veřejným pořádkem nebo s právy týkajícími se postavení osob včetně práv na ochranu osobnosti⁴¹, tedy do rozporu s tzv. korektivy autonomie vůle. Mezi korektivy autonomie vůle zařadíme dobré mravy, veřejný pořádek, práva týkající se postavení osob včetně práv na ochranu osobnosti, ale také již

---

³⁵ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 46

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016

³⁷ BEZOUŠKA, Petr. PIECHOWICZOVÁ, Lucie. op. cit. 5. str. 12

³⁸ K tomu srov. např. §92 odst.1 OZ, který zakazuje nakládat nedůstojně s lidskými ostatky. Nejvyšší soud ovšem zmiňuje již jako přímý zákaz korektivy vyjádřen v §1 odst. 2 OZ.

³⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 61

⁴⁰ Viz. odstavec výše

⁴¹ §1 odst. 2 OZ

zmiňovaný zákonný zákaz či vlastní ujednání s jiným subjektem⁴². Korektivy spolu s výslovným zákazem zákona představují omezení pomyslné absolutní svobody v soukromém právu, jsou to takové mechanismy, které svobodu omezí ve chvíli, kdy veřejný zájem převažuje nad zájmem soukromým⁴³ nebo dojde k poměřování dvou soukromých zájmů. Z toho plyne, že autonomie vůle pozbývá své převahy a právní ochrany tam, „...kde existuje jiné základní právo jednotlivce či ústavně aprobovaný veřejný zájem způsobilý ji omezit.“⁴⁴.

Shrneme-li doposud učiněný výklad, dojdeme k závěru, že soukromé právo umožňuje jednotlivcům, aby se svými právy a povinnostmi svobodně nakládali převážně dle své libosti, nicméně taková svoboda nakládání není absolutní, je určitým způsobem omezena a jak vyplývá z výše zmíněného, takovým faktorem omezení je i veřejný pořádek. Veřejný pořádek, jako korektiv autonomie vůle v soukromém právu, je tématem této diplomové práce a dále se práce tomuto pojmu bude podrobně věnovat ve všech jeho souvislostech.

3. Veřejný pořádek

3.1. Uvedení pojmu veřejného pořádku

První části odborných textů zpravidla obsahují vymezení a definice pojmů, jichž se text týká. Nicméně tato práce definici pojmu veřejného pořádku záměrně na úvod neumísťuje, neboť mám za to, že pro lepší pochopení a snadnější shrnutí je vhodné nejprve představit kontext pojmu a jeho chápání a až poté pojem definovat.

Ovšem za účelem prvotní představy o pojmu veřejného pořádku zmíním alespoň co obecně veřejný pořádek může představovat nebo čeho se týká, aniž bych se hlouběji pouštěl do různých přístupů k definicím. Můžeme říci, že funkcí veřejného pořádku je ochránit uspořádání společnosti tím, že poskytneme ochranu určitým základním zájmům a hodnotám⁴⁵. Tyto zájmy jsou poté ztělesněny v určitých základních pravidlech, které mají společnost a její fungování

---

⁴² DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 49

⁴³ Ibid. str. 36

⁴⁴ K tomu srov. např. JANOUSEK, Michal. § 3 [Zásady soukromého práva]. op. cit. 17. marg. č. 10. Usnesení Ústavního soudu ze dne 9.8.2016, spis. zn. II. ÚS 617/15

⁴⁵ BEZOUŠKA, Petr. PIECHOWICZOVÁ, Lucie. op. cit. 5. str. 12-13

chránit, ale to se již blížíme zněním definic veřejného pořádku, o kterých bude pojednáno v práci dále.

Bezouška⁴⁶ představil demonstrativní výčet takových zájmů zahrnující např. zájem na stabilitě státního zřízení, zájem na nerušeném výkonu veřejné moci, podstatu základních právních institutů, potírání kriminality, ale např. také základní ekonomické zájmy státu. V návaznosti na to potom uvádí již konkrétní příklady jednání, která tyto zájmy narušují. Pro soukromé právo bude velmi významný zájem na zachování povahy právních institutů, který bude ohrožen např. ujednáním o tom, že zvíře je věcí nebo např. ujednáním, že člověk nabývá plnoletosti nikoliv dovršením osmnácti let, ale dříve⁴⁷. Stejně narušení bude představovat i jednání, kterým nad rámec taxativního výčtu institutů způsobů pořízení pro případ smrti si vymyslím úplně nový. Taková ujednání nepochybně zásadně narušují právní jistotu a jsou schopné ohrozit základní fungování společnosti. Dalším uvedeným příkladem je ujednání narušující princip veřejných seznamů. Současná společnost funguje v systému, kdy např. vlastnické právo k nemovité věci zapsané ve veřejném seznamu se nabývá až zápisem do takového seznamu⁴⁸. Ujednání odlišené od tohoto pravidla výrazně naruší základní systém, na kterém náš právní řád a fungování společnosti stojí. Zachování tohoto systému je zásadní pro nerušené fungování. Lze uvést i příklady, které mají blíže k právu veřejnému. Smlouva, jíž se zaváže manipulovat s volebním výsledkem, bude jednoznačně zasahovat např. do zájmu na zachování demokratických procesů apod.

Z příkladného výčtu chráněných zájmů by se mohlo zdát, že veřejný pořádek má roli pouze ochránce zájmu veřejného. Není tomu tak. Veřejný pořádek, jako jeden z korektivů autonomie vůle, chrání rovněž zájem soukromý⁴⁹. Pokud je například určitá hodnota, která je pro společnost dostatečně důležitá, a my trváme na jejím zachování ohrožována ve specifickém případě, tak kromě toho, že bude korektivem veřejného pořádku chráněn v daném případě zájem soukromý, tak i zájem veřejný. Znovu můžeme uvést situaci sjednání dovršení plnoletosti dříve než osmnáctým rokem. Ať toto pravidlo vychází z jakýchkoliv společenských ideálů a představ, trváme na hranici osmnácti let, přestože člověk může být již plnohodnotně vyžralý

---

⁴⁶ BEZOUŠKA, Petr. PIECHOWICZOVÁ, Lucie. op. cit. 5. str. 13

⁴⁷ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 59

⁴⁸ §1105 OZ

⁴⁹ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 50

dříve. Je v soukromém zájmu samotného dítěte, aby se mu dostalo zvýšené ochrany, která je do osmnácti let přiznávána, a zároveň sama společnost má zájem na tom, aby to tak nadále pokračovalo, aby nezletilí byli právně chráněni, ale také, aby byl zachován zájem na obecné právní jistotě k takovému uspořádání.

3.2. Veřejný pořádek a veřejný zájem

Z textu výše vyplývá, že veřejný pořádek není to samé, co veřejný zájem a je třeba pojmy od sebe zvlášť odlišit. Veřejný zájem vyžaduje existenci hodnot, které zaručí řádné fungování společnosti. Soukromé právo a jeho normy by měly především plnit funkci ochrany zájmů soukromých. O ochraně veřejného zájmu budeme mluvit ve chvíli, kdy daný zájem je tak zásadní, že jeho zachování a ochrana představuje „vyšší“ veřejný zájem⁵⁰. Melzer⁵¹ uvádí, že se může jednat o ochranu zájmu samotného, tedy není třeba zkoumat okolnosti zásahu do zájmu jako takového. Stačí, že je zájem ohrožen nebo je do něj jakkoliv zasaženo, a jako příklad uvádí zájem na ochraně lidského života. Nezáleží na intenzitě zásahu do tohoto zájmu, vždy bude při jakémkoliv zásahu zájem na ochraně života přítomen a bude určujícím faktorem. Může se také jednat o takový případ, kdy až určitou intenzitou zásahu do takového zájmu se aktivuje ochrana veřejného zájmu. Zásah o nižší intenzitě je tedy v některých případech možné si v soukromém právu domluvit, aniž bychom byli korektivem veřejného pořádku omezeni. Za příklad Melzer zde dává ochranu osobní integrity člověka v Občanském zákoníku⁵², kdy se nebude přihlížet k souhlasu ke způsobení závažné újmy. To znamená, že nižší intenzita zásahu je přípustná. Typicky se bude jednat např. o kosmetické úpravy, stříh vlasů apod. Lavický⁵³ tvrzení výše potvrzuje tím, že veřejný pořádek je tvořen hodnotami, jejichž ochrana představuje veřejný zájem a porušení těchto hodnot, přesahuje zájem samotného jednotlivce.

Dle mého z citované odborné literatury vyplývá, že sledujeme-li funkci veřejného pořádku jako korektivu autonomie vůle v soukromém právu, tak veřejný pořádek skutečně funguje jako ochránce určitých hodnot až ve chvíli, kdy je takový zásah dostatečně významný

---

⁵⁰ K tomu srov. např. DVOŘÁK, Jan. ŠTANGOVÁ, Věra. *K pojmu veřejný pořádek v občanském a pracovním právu*. In: *Právo jako multidimenzionální fenomén: pocta Aleši Gerlochovi k 65. narozeninám*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-797-9. str. 609. MELZER, Filip. TĚGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 59

⁵¹ MELZER, Filip. TĚGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 59

⁵² §93 OZ

⁵³ LAVICKÝ, Petr. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. op. cit. 16. marg. č. 98

nebo pokud je zasahováno do takových hodnot, na jejichž ochraně je dán veřejný zájem bez ohledu na významnost zásahu. Pokud se nemýlím, nebude existovat situace, kdy by se veřejný pořádek jako korektiv aplikoval, aniž by byl přítomen veřejný zájem. Samotný soukromý zájem veřejným pořádkem chráněn nebude, pokud nebude přítomen rovněž zájem veřejný. S tímto tvrzením je pravděpodobně také spojen rozdíl mezi korektivy veřejného pořádku a dobrými mravy. O rozdílu mezi těmito dvěma korektivy bude pojednáno v práci dále. Jen pro úplnost dodávám, že zásahem do hodnot se v kontextu zásady autonomie vůle a výkladu této práce myslí především, nikoliv však výlučně, odchýlné ujednání stran.

3.3. Nadnárodní rovina veřejného pořádku

Pojem veřejného pořádku není objevem českého právního řádu, nýbrž jsme jej přebrali ze švýcarské úpravy, která se sama inspirovala v té francouzské⁵⁴. V mezinárodním měřítku se nejedná o originální nebo ojedinělý pojem. Veřejný pořádek mimo francouzský a švýcarský právní řád je používán i v německé, anglické nebo italské právní úpravě⁵⁵, ale má také svůj unijní rozměr.

Veřejný pořádek je pojmem tak obecným, že dává prostor k tomu, aby jej různé právní řády vnitřně i ve vztahu k jiným právním řádům vnímaly a pojímaly odlišně. Tomuto odlišnému přístupu nepomáhá ani nejasnost v rámci překladů samotného pojmu, kdy při doslovném překladu může docházet ke změně významu⁵⁶.

Francouzský pojem *ordere public*, který se nám stal inspirací, představuje úpravu s širokým záběrem. V překladu⁵⁷ čl. 6 Code Civil zní „*Od takových zákonů, které mají za účel zachování veřejného pořádku nebo dobrých mravů, nemohou být soukromoprávními smlouvami založeny žádné odchylky*“⁵⁸. Z textu je zřejmé, že francouzský Code Civil v rámci smluvního práva veřejný pořádek užíval hlavně jako korektiv autonomie vůle a jeho cílem bylo působit obecně

---

⁵⁴ K tomu srov. např. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 60. ŠTĚPÁŇÍKOVÁ, Markéta. *Hledání jádra pojmu veřejný pořádek*. Právník. 2022. roč. 161. č. 8. 753-773. 161:8<753. str. 761

⁵⁵ TICHÝ, Luboš. *Veřejný pořádek jako tzv. obecná klauzule v soukromém právu z hlediska evropského kontextu*. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica, 2015. ISSN 0323-0619. str. 94 a násl.

⁵⁶ ŠTĚPÁŇÍKOVÁ, Markéta. op. cit. 55. str. 761

⁵⁷ Přesně znění překladu článku 6. Code Civil se v jednotlivých publikacích liší, přestože význam je zachován. K tomu srov. např. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 60. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 94 a násl. DVOŘÁK, Jan. ŠTANGOVÁ, Věra. op. cit. 50. str. 606

⁵⁸ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 60

v celém soukromém právu⁵⁹. Švýcarská úprava veřejný pořádek drží hlavně v rámci práva policejního, státního nebo mezinárodního práva soukromého⁶⁰, nicméně dle Tichého má ve švýcarském právu spíše podpůrnou roli a je používána velmi mírně. Doslovný překlad veřejného pořádku do angličtiny by zněl *public order*, jenže jak Tichý⁶¹ poukazuje, tento pojem je výrazně užší a v angloamerické kultuře představuje spíše kritérium pro klidné shromažďování lidí ve smyslu českého shromažďovacího práva. Proto angloamerická kultura užívá pojmu *public policy*. Takové znění je již dostatečně široké a jeho význam se téměř shoduje s pojetím veřejného pořádku jako obecného korektivu autonomie vůle.

S veřejným pořádek se setkáme také na unijní úrovni, kde význam je opět jiný. Zde by měl veřejný pořádek být chápán a působit především jako ochrana fungování vnitřního trhu. Tichý⁶² označuje unijní veřejný pořádek jako „*bezpečnostní ventil*“, který má dle národních aspektů a poměrů ochránit národní zájmy tím, že umožní odchylku od unijního pravidla. Veřejnému pořádku na evropské úrovni bude věnována samostatná kapitola v závěrečné části práce.

3.4. Tzv. vnitřní a mezinárodní veřejný pořádek

K celé nadnárodní rovině chápání veřejného pořádku, jak je popsána výše, se přidává jednak chápání veřejného pořádku jako ochránce hodnot před jevy mající původ v podnětech, které pochází z právní řádu samotného, ale také chápání jako ochránce před vlivy s původem mimo samotný právní řád⁶³. Prakticky to znamená, že veřejný pořádek na jedné straně chrání společnost proti nebezpečím, které přichází zevnitř státu a jeho právního řádu (příkladem může opět být soukromoprávní ujednání mezi občany na našem území o užití jiných institutů pořízení pro případ smrti, než český právní řád dovoluje), ale na druhé straně nás také chrání před nebezpečími, které mohou pocházet z cizího právního řádu. Zmíněná ochrana před vlivy z jiných právních řádů má svou úpravu především v již zmíněném mezinárodním právu soukromém. Většina států s veřejným pořádkem jako „*posledním ventilem*“⁶⁴ v rámci mezinárodního práva soukromého pracuje, a to jak v oblasti hmotného, tak procesního práva⁶⁵.

---

⁵⁹ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 94

⁶⁰ K tomu srov. např. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 98. Osobní konzultace s panem profesorem Lubošem Tichým na Právnické fakultě ze dne 25.5.2023

⁶¹ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 100 a násl.

⁶² Ibid. str. 90-91

⁶³ Ibid. str. 81, 83 a násl.

⁶⁴ Ibid. str. 85

⁶⁵ K tomu srov. TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Praha: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4. str.75. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 75

Obecně můžeme tvrdit, že veřejný pořádek ve hmotné části mezinárodního práva soukromého chrání především zájmy společnosti před negativními následky, které by mohly vzniknout z důvodu aplikace norem cizího právního řádu. Vedle toho procesní část je zaměřena mimo jiné na ochranu před uznáním nebo výkonem cizího rozhodnutí.

Výjimkou zde není ani český právní řád, ale konkrétněji k veřejnému pořádku v mezinárodním právu soukromém u nás až v další části práce. Odborná literatura toto dělení veřejného pořádku na vnitřní a mezinárodní veřejný pořádek výslovně nedefinuje, ale je s tímto rozdělením nepřímo více či méně pracováno⁶⁶. K tomuto rozdělení jsme se dostali spíše popisem původu jevů, před kterými veřejný pořádek chrání, a může nám pomoci lépe k pochopení charakteru jednotlivých norem a předpisů, které se na veřejný pořádek odvolávají. Dovolím si na základě výše zmíněného shrnout, že na veřejný pořádek lze pohlížet takovou optikou, že má specifickou roli v právním řádu stojícím sám o sobě a odlišnou ve chvíli, kdy je používán jako korektiv při styku s cizím prvkem.

3.5. Definice veřejného pořádku

Jak jsem již zmínil v rámci úvodu o pojmu veřejného pořádku, považoval jsem za vhodné, vzhledem k tomu, jak komplexní může být chápání samotného pojmu ve světle plurality jeho výskytu, nejen v rámci našeho právního řádu, ale také v rámci cizích právních řádů či v mezinárodním právu, zařadit kapitolu o jeho definici do textu práce až do dalších bodů. V této kapitole bych rád zmínil různé přístupy k definicím veřejného pořádku, na které jsem při studiu tématu narazil a pokusil se je shrnout, neboť není jednotný výklad nebo definice, na kterých by panovala shoda, jako na těch nejuniverzálnějších a nejlepších. Stranou bude ponechána záležitost pojmu veřejného pořádku v pojetí, v jakém je vnímán v rámci práva veřejného.

Rád bych zmínil, že celý teoretický výklad pojmu veřejného pořádku je složitý a k důkladnému vysvětlení je třeba téma detailně rozebírat. Do toho se možná někteří autoři, jejichž definice a přístupy budou prezentovány, nechtěli pouštět, přestože pojmu veřejný

---

⁶⁶ K tomu srov. např. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 58. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 83 a násl. LAVICKÝ, Petr. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. op. cit. 16. marg. č. 97. TICHÝ, Luboš. op. cit. 65. str. 75

pořádek rozumí ve všech spojitostech, a z důvodu zjednodušení výkladu a rychlejšího pochopení ze strany studentů či další veřejnosti se omezili na zjednodušené definování.

Není pochyb o tom, že veřejný pořádek je pojem neurčitý a v právním řádu nedefinovaný. Takový přístup má své výhody. Jednak neurčité vyjádření může být obecněji aplikováno na širší spektrum případů a omezuje to výskyt mezer v samotném zákoně.⁶⁷ Další velkou výhodou je schopnost reagovat na změny, ať už z hlediska běhu času, místa nebo změn hodnot v rámci společnosti.⁶⁸ Vedle toho ale pak může vznikat problém nejasnosti pojmu a jeho obsahu a je třeba, aby orgán v každém případě zhodnotil hledisko veřejného pořádku a vhodně jej aplikoval.⁶⁹ Neexistence definice pojmu veřejného pořádku v právním řádu a jeho neurčitost má potom za následek, jak je uvedeno v odstavcích níže, různé přístupy k jeho definici. Za účelem výkladu této práce si dovolím přístupy „roztřídit“ do tří orientačních skupin. Dovolím si podotknout, že třídění do skupin níže, je skutečně orientační a netvrdím, že zahrnuje veškeré možné přístupy k věci.

3.5.1. Veřejný pořádek jako zájmy, hodnoty, principy a stav společnosti

Tato skupina zahrnuje definice, které veřejný pořádek rozmanitě definují tak, že veřejným pořádkem nejsou určitá pravidla nebo soubory norem, nýbrž se soustředí na to, co taková pravidla mají chránit a udržovat. Záměrně tuto skupinu umísťuji jako první, neboť se mi tento přístup zdá jako ten, který nejlépe vystihuje podstatu celé věci. Jak zmíním dále (bod 3.5.3.), definice veřejného pořádku pouze jako souboru norem, jež mají zajistit fungování společnosti, není dle mého správná. Společnost určitým způsobem funguje, protože dbá na ochranu základních zájmů nebo hodnot (například výše uvedený zájem na zachování právních institutů). Určitá pravidla či normy, která za účelem ochrany takových zájmů vznikají, jsou pouze vedlejším produktem a důsledkem snahy společnosti nějaké zájmy a hodnoty chránit. Základní hodnoty a zájmy společnosti existují nezávisle na tom, zda jsou obsaženy v právních pravidlech či nikoliv, ať už psaných nebo nepsaných. Tento přístup se dá poté uchopit pomocí různých pojmů a názvosloví. Užívají se termíny jako zájmy, hodnoty, principy, ale také např. stav společnosti.

---

⁶⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 62

⁶⁸ ŠTĚPÁŇKOVÁ, Markéta. op. cit. 54. str. 753

⁶⁹ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 125

Tichý⁷⁰ se dokonce výslovně vymezuje⁷¹ vůči přístupům, jež definují veřejný pořádek jako určitý souhrn právních norem a předpisů. Kritizuje takový přístup pro přílišnou konkretizaci a lpění na vnitřním veřejném pořádku, kdy dojde k opomenutí jiných projevů veřejného pořádku. Definuje veřejný pořádek skrze jeho obsah, jímž jsou ústavní principy, ústavní pořádek a základní lidská práva. Veřejný pořádek je potom „...výrazem zásadního veřejného, společenského zájmu, jehož obsahem jsou ústavní principy, ústavní pořádek, včetně základních lidských práv“⁷².

Již v úvodu o veřejném pořádku bylo lehce uvedeno Bezouškovo nahlížení na veřejný pořádek. Byly uvedeny jeho příklady hodnot a zájmů, které veřejný pořádek zahrnuje⁷³ (např. fiskální zájmy státu, podstata právních institutů apod.). K tomu také poskytuje svoji vlastní definici veřejného pořádku jako „...kategorie, která stojí v jádru právního řádu, jde o právnímu řádu vlastní hodnotové a řídicí principy, bez nichž nemůže fungovat demokratická společnost. Jinými slovy je to označení pro soubor základních právních institutů, který představuje základnu pro ústavní budování právního státu a společnosti“⁷⁴. Kategorii stojící uvnitř právního řádu Bezouška pravděpodobně vyzdvihuje rozdíl mezi veřejným pořádkem a dobrými mravy. Dobré mravy typicky čerpají své hodnotové zdroje z etických, mravních nebo jiných hodnot panujících ve společnosti, kdežto veřejný pořádek, jak Melzer⁷⁵ říká, má zdroj v právním řádu samotném. S původem hodnot v právním řádu souhlasí také Bezouškovo označení veřejného pořádku jako řídicích principů nebo souboru základních právních institutů.

Učebnicový výklad poskytuje na veřejný pořádek více úhlů pohledu, ovšem jednou z uvedených definicí, která do této skupiny může být zahrnuta, je: „...veřejný pořádek je objektivním právem stanovený a chráněný stav společnosti a státu, na jehož neporušitelnosti je nutno bezvýhradně trvat.“⁷⁶. Cítíme, že se zde objevuje přístup spadající také do třetí skupiny, jelikož je zmíněna skutečnost stanovení stavu a jeho ochrana objektivním právem, ale veřejný pořádek je přeci jenom definován jako určitý stav, a nikoliv jako souhrn norem.

---

⁷⁰ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 104-105

⁷¹ „Veřejný pořádek jako institut zakotvený v občanském zákoníku (viz §1 odst. 2 a §588) není souhrnem kogentních ustanovení, jeho obsahem nejsou právní předpisy...“ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 104-105

⁷² TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 104-105

⁷³ BEZOUŠKA, Petr. PIECHOWICZOVÁ, Lucie. op. cit. 5. str. 12-13

⁷⁴ Ibid. str. 12-13

⁷⁵ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 59

⁷⁶ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 50

Jako poslední příklad této kategorie bych rád uvedl pohled Štěpáníkové⁷⁷. Závěry jejího pojednání o veřejném pořádku by mohly být zařazeny teoreticky do všech tří kategorií, ovšem nejbližší má dle mého první kategorii. Štěpáníková analyzovala pojem veřejný pořádek, zkoumala užívání tohoto obecného a neurčitého pojmu v nadnárodní i národní rovině, jaké důsledky má neurčitost pojmu, ale hlavně také co je podstatou veřejného pořádku, tedy jeho jádrem. Štěpáníková dospěla k názoru, že způsob, jak vymezit veřejný pořádek je, smířit se s tím, že veřejný pořádek má více významů, a tedy máme více druhů veřejných pořádků.⁷⁸ Nesouhlasí s přístupem, se kterými v rámci svého pojednání pracuje a poukazuje na přílišnou obecnost nebo naopak konkrétnost různých definic a uchyluje se k tvrzení, že není možné správně pojem definovat.⁷⁹ Ovšem v rámci shrnutí v závěru práce uvádí zajímavý poznatek a tím je nalezení společných znaků veškerých definic, se kterými se mohla seznámit. Společnými znaky všech definic jsou „*fundamentální hodnoty společnosti a chod společnosti na nich založený*“ a také „*pravidla, která tyto hodnoty chrání*“⁸⁰. V tom vidíme smíšení dvou skupin definic, jež v této práci uvádím. Na jednu stranu je společným znakem skutečnost, že jde o určité hodnoty ve společnosti, ale také ta samotná pravidla vytvořená k ochraně takových hodnot. Takové vymezení je stále poněkud obecné, ovšem skutečného obsahu se nebudeme schopni dle Štěpáníkové dobrat, aniž bychom měli bližší vhled do současného nastavení společnosti. Přestože se mohlo zdát, že Štěpáníková svým myšlenkovým pochodem přece k nějakému konečnému vymezení veřejného pořádku dospěla, celé své pojednání zakončuje prohlášením o tom, že jsme se okruhem dostali opět na start, je nejasné, co skutečně je veřejným pořádkem a vědecké metody užití k nalezení jádra veřejného pořádku uspokojivý výsledek nepřinesly⁸¹. Doplnil bych tento odstavec o další zajímavý postřeh Štěpáníkové, který nemusí přímo souviset s vymezením veřejného pořádku, ale prakticky na něj navazuje. Tím je idea o terminologii ve vztahu k roli soudce vůči veřejnému pořádku. Role soudu je v konkrétním případě posuzovat rozpor s veřejným pořádkem, tedy soudce sám si musí posoudit, co v daném místě a čase veřejný pořádek představuje. Posouzení soudu by ovšem nemělo jít nad rámec skutečného stavu ve společnosti (Štěpáníková dává příklad přírodních zákonů). V rámci takového nastavení soudce by měl právo v tuto chvíli obsah veřejného pořádku nikoli

---

⁷⁷ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. op. cit. 54.

⁷⁸ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. op. cit. 54. str. 762-763

⁷⁹ Ibid. str. 771

⁸⁰ Ibid. str. 772

⁸¹ Ibid. str. 773

„vytvářet“, nýbrž „nalézat“⁸². Takový poznatek se může zdát jako nepodstatné lpění na terminologii, ale pokud by soud obsah pojmu sám vytvářel a nehledal jej skrze nahlížení na skutečný stav společnosti, šli bychom proti myšlence celé věci.

3.5.2. Veřejný pořádek jako nedefinovatelný pojem

Pro tuto kategorii můžeme poeticky na začátek uvést prohlášení Eliáše⁸³, že „*S nevelkou nadsázkou lze tvrdit, že dobré mravy a veřejný pořádek mají společné to, že jsou nedefinované a nedefinovatelné*“. K tomuto se hlásí již důvodová zpráva⁸⁴ s tvrzením, že „*Veřejný pořádek se osnova nepokouší blíže definovat, neboť to není v právní normě možné, stejně jako není možné právní normou definovat dobré mravy*“. Důvodová zpráva pouze orientačně sděluje, že veřejný pořádek prostupuje celé právo a obsahem jsou určitá pravidla. Dvořák⁸⁵ zdůrazňuje, že definice pojmu veřejný pořádek je v rámci právní nauky těžkým úkolem a i přes snahy odborníků se nepodařilo vytvořit univerzální a obecně přijatelnou definici.

Tento přístup není zcela od věci. Sám zákon zcela záměrně definici veřejného pořádku neposkytuje a jak bylo již zmíněno výše, je role soudu, aby v jednotlivých případech pojem veřejného pořádku vykládal. Nejeví se tedy jako nezbytné nějakou univerzální definici veřejného pořádku mít k dispozici. Takový přístup jde rovněž ruku v ruce s proměnlivostí obsahu veřejného pořádku. Veřejný pořádek se mění v závislosti na čase, místě a ve vztahu k současnému nastavení společnosti, a je tedy pouze logické nesnažit se pojem přesně definovat, když je určen orgán veřejné moci, který v konkrétních případech bude tento proměnlivý pojem aplikovat a vykládat.

3.5.3. Veřejný pořádek jako „základní pravidla“

V úvodu této kapitoly bylo uvedeno, že někteří autoři se omezili na jednodušší definice, byť to mohlo být za účelem zjednodušení výkladu, a to může mít také za následek zařazení jejich definic do této skupiny. Ovšem dle mého je třeba na takové definice hledět tak, jak je autoři ve svých textech skutečně prezentují.

---

⁸² Ibid. str 771-772

⁸³ ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32.

⁸⁴ ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 62

⁸⁵ DVOŘÁK, Jan. ŠTANGOVÁ, Věra. op. cit. 50. str. 608

Obecně tato skupina zahrnuje takové definice, kde veřejný pořádek představuje souhrn určitých základních pravidel, na kterých stojí náš právní systém a které zaručují dlouhodobé společenské soužití. Zástupci tohoto přístupu jsou např. Melzer⁸⁶ nebo Petrov⁸⁷, ale částečně také učebnicový výklad⁸⁸, přestože v jiné části textu učebnice poskytne i vymezení nezapadající pod tuto skupinu.

Melzer⁸⁹ veřejný pořádek rozděluje na chápání v širším a užším smyslu a to s tím, že záměrně vynechává pojetí veřejného pořádku ve smyslu mezinárodního práva. Širší pojetí dle Melzera nerozlišuje původ norem, tzn. zda původ normy je v právním řádu samotném nebo jiných etický a dalších hodnotách, čímž se Melzer snaží odlišit původ veřejného pořádku a dobrých mravů. V širším pojetí, které zahrnuje jak normy související s veřejným pořádkem i dobrými mravy, je veřejný pořádek definován jako „...*souhrn takových pravidel, jejichž dodržování je podle panujících společenských a etických názorů nezbytným, bezvýhradným předpokladem řádného lidského soužití v určité společnosti.*“. Pro užší pojetí zní definice stejně, ovšem jsou to pouze ta pravidla, jejichž původ nalezneme v právním řádu samotném, tedy není tam zahrnuto hledisko dobrých mravů. Petrov⁹⁰ v komentáři k Občanskému zákoníku vymezil veřejný pořádek jako základní pravidla právního řádu, na kterých nutno bezvýhradně trvat, ale stejně jako Melzer se vymezil oproti pojetí veřejného pořádku v mezinárodním právu nebo veřejném právu.

Učebnice⁹¹ se v rámci svého výkladu, jak bylo již zmíněno, neomezila pouze na jeden přístup k definici. Snaží se skrze více různých pohledů pojem veřejného pořádku studentovi komplexně přiblížit. Jeden z těchto pohledů je definice veřejného pořádku právě jako „...*souhrn psaných i nepsaných pravidel, na jejichž dodržování je podle panujícího přesvědčení v daném prostředí nutné bezvýhradně trvat, neboť jen za splnění tohoto předpokladu lze zajistit funkční stabilitu státu a společnosti.*“. Zařazení učebnice do této skupiny je tedy pouze částečně spravedlivé.

---

⁸⁶ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 58-59

⁸⁷PETROV, Jan. § 1 [Soukromé a veřejné právo. Kogentní a dispozitivní ustanovení]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. op. cit. 17. marg. č. 67

⁸⁸ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 125

⁸⁹ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 58-59

⁹⁰ PETROV, Jan. § 1 [Soukromé a veřejné právo. Kogentní a dispozitivní ustanovení]. op. cit. 17. marg. č. 67

⁹¹ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 125

Definice pojmu veřejného pořádku, jako určitých základních pravidel, je dle mého názoru spíše vhodnou učební pomůckou a zjednodušením, které zajistí rychlé pochopení problému, aniž by bylo nutné vysvětlovat složitější pozadí, které stojí za tím. Souhrn psaných i nepsaných pravidel, které nám zajišťují fungování a přetrvání právního systému je pouze důsledek toho, že chceme něco chránit a něco zachovat, a proto jsme si taková pravidla jako společnost vytvořili. To, co chráníme, jsou dle mého různé zájmy, hodnoty nebo určitý stav, nikoliv pouze ta pravidla, která je chrání. Veřejný pořádek tedy nejsou pravidla, alespoň nikoliv pouze ta pravidla sama o sobě bez dalšího doplnění. Na tato pravidla nahlížím pouze jako na určitý vedlejší produkt, a proto se neztotožňuji s přístupy k definicím pojmu, jak jsou uvedeny v tomto bodě. Zároveň dalším nedostatkem přístupů výše je potřeba se distancovat od pojetí veřejného pořádku ve vztahu např. k mezinárodnímu právu nebo právu veřejnému. To je případ Melzera a Petrova, učebnice zase poskytuje více různých pohledů a neomezuje se pouze na jednu definici. Z toho tedy můžeme vyvodit, že se nejedná o definice schopné veřejný pořádek popsat komplexněji, aniž bychom část obsahu nemuseli vyloučit nebo tuto definici doplnit dalšími charakteristickými znaky.

3.5.4. Přístup soudů k definici veřejného pořádku

Samostatná část práce je věnována soudnímu přístupu k definici veřejného pořádku. Nezahrnuji soudní výklad veřejného pořádku do kategorií výše, neboť dle mého judikatura v určitém měřítku vždy užije při výkladu veřejného pořádku jedné z výše vytyčených kategorií či jejich kombinaci. Judikatury, která se pojmu veřejného pořádku věnuje, je skutečně mnoho. Právní řád pojem veřejného pořádku obsahuje v různých ustanoveních a soudy se při rozhodování k výkladu pojmu dostaly v hojném počtu. Z toho důvodu zde uvádím pouze zástupné příklady přístupů a rozhodnutí našich nejvyšších soudů.

V minulosti se o vymezení veřejného pořádku pokusil Nejvyšší správní soud⁹². Ve svém starším rozhodnutí⁹³ vymezil veřejný pořádek jako „...*normativní systém, na němž je založeno fungování společnosti v daném místě a čase a jenž v sobě zahrnuje ty normy právní, politické, mravní, morální a v některých společnostech i náboženské, které jsou pro fungování dané společnosti nezbytné. Nadto je možno pod pojmem veřejného pořádku rozumět také faktický*

---

⁹² ŠTĚPÁNKOVÁ, Markéta. op. cit. 54. str. 760

⁹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.5.2007, spis. zn. 2 As 78/2006-64

stav společnosti, k němuž je dodržování tohoto heterogenního normativního systému zacíleno...“. Taková definice se může zdát ve vztahu ke kategoriím definic výše poměrně unikátní. Skrze různé „druhy“ norem a jejich systém se Nejvyšší správní soud dostal k zajímavé definici, ve které bychom nenašli mnoho mezer. Takové vymezení z mého pohledu ovšem poněkud rozmazává rozdíl mezi veřejným pořádkem a dobrými mravy. Nicméně sám Nejvyšší správní soud ve svém dalším rozhodnutí toto vymezení překonává⁹⁴, a to např. z důvodu přílišné obecnosti takového přístupu. Upozorňuje také na to, že zákony při užívání pojmu veřejný pořádek neodkazují často na ten stejný pojem (ten stejný veřejný pořádek) a zároveň ani neexistuje obecná kategorie veřejného pořádku v ČR. Svůj nový přístup k veřejnému pořádku pak završuje tvrzením, že *„Při výkladu pojmu „veřejný pořádek“ je tak nutné na tento pojem nahlížet nejen v kontextu určitého zákona a jeho účelu, ale rovněž v kontextu daného ustanovení, a zkoumat účel přímo dotčeného ustanovení, okolnosti jeho vzniku a původu apod. Konkrétní závěry učiněné v souvislosti s jedním ustanovením pak nelze bez dalšího přebírat a použít v případě ustanovení jiných.“*⁹⁵. Toto rozhodnutí, kterým Nejvyšší správní soud v zásadě upustil od snahy k obecnému a univerzálnímu vymezení veřejného pořádku, je Nejvyšším správním soudem v jeho rozhodování dále užíváno a v současné době pravidelně citováno⁹⁶.

V kontrastu k Nejvyššímu správnímu soudu jde Nejvyšší soud pravidelně cestou definování veřejného pořádku skrze kombinaci prakticky všech kategorií výše. Ve svém usnesení⁹⁷ se veřejný pořádek snažil uchopit ze všech stran a využít všech způsobů popisu, kterými by veřejný pořádek dostatečně vystihl. Zmiňuje pohled na veřejný pořádek jako na soubor určitých pravidel, řídicích a hodnotových principů, významných zájmů, ale stejně tak uznává, že se odborná veřejnost spolu s důvodovou zprávou k Občanskému zákoníku na vymezení pojmu neshodne nebo se o něj nepokouší. Z toho můžeme vyvodit, že Nejvyšší soud si je vědom složitostí spojených s vymezením pojmu veřejného pořádku, a také skutečnosti, že pravděpodobně sám k obecné definici nedojde. Je srozuměn s tím, že bude muset při svém rozhodování užít tohoto způsobu vymezení, kdy užívá kombinace různých tvrzení a definic.

---

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26.7.2011, spis. zn. 3 As 4/2010-151

⁹⁵ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26.7.2011, spis. zn. 3 As 4/2010-151. op. cit. 94

⁹⁶ K tomu srov. např. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2021, spis. zn. 7 Azs 323/2020-33. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2021, spis. zn. 7 Azs 322/2020-27. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23.3.2021, spis. zn. 8 Azs 257/2020-37

⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.8.2018, spis. zn. 21 Cdo 1012/2016

Tento postoj si Nejvyšší soud zachovává dodnes, neboť závěry učiněné ve zmiňovaném usnesení pravidelně ve své rozhodovací praxi opakuje a užívá⁹⁸. Nejvyšší správní soud i Nejvyšší soud, co se týče veřejného pořádku, trvají na svém vymezení a nevypadá to, že by byla tendence, ba ani skutečná potřeba, na tom v tuto chvíli něco měnit.

3.5.5. Rekapitulace přístupů k definici veřejného pořádku

Jak vyplývá z výkladu výše, nepanuje shoda na tom, jak přesně by měl být veřejný pořádek definován. I když např. Štěpáníková⁹⁹ po podrobné analýze dokázala vymezit společné znaky, přesto nebylo možné nalézt komplexní definici, jež by byla obsahově hodnotná a zároveň i dostatečně obecná. Sám jsem toho názoru, že první i druhá prezentovaná kategorie, tedy kategorie hodnot a principů a kategorie nedefinovatelného pojmu, jsou přijatelné způsoby, jak se k celému problému postavit a stejně tak lze přijmout i přístup Nejvyššího soudu. Třetí kategorie mi není blízká, a to z důvodů popsaných výše. Třetí kategorie, pokud stojí sama o sobě bez dalšího doplnění výkladu, se soustředí nikoliv na vymezení skutečného jádra pojmu, nýbrž pouze na důsledek nebo při dobré vůli pouze na část problému. Otázkou je, zda je vůbec třeba se určitého konkrétního vymezení dobat a zda to je vzhledem k snahám odborníků vůbec možné. Pravděpodobně si budeme muset vystačit se závěrem, že existují různé pohledy na vymezení veřejného pořádku a některé se nám můžou jevit jako ty vhodnější a přijatelnější než jiné. Skoro by se mohlo zdát, že konečné a perfektní vymezení veřejného pořádku je jakýsi ideál, ke kterému se můžeme vždy pouze blížit, ale nikdy ho nedosáhneme plně. Jak je ovšem zmiňováno¹⁰⁰, to není důvodem, abychom ve snahách o vymezení nepokračovali dále.

3.6. Veřejný pořádek a dobré mravy

Přestože tato práce má pojednávat o veřejném pořádku, je zapotřebí jej alespoň krátce vymezit vůči dobrým mravům, jako dalšímu z korektivů autonomie vůle, neboť hranice těchto dvou korektivů nejsou vždy pevné a může docházet k určitému překrývání¹⁰¹. V minulém bodě práce jsme se definici veřejného pořádku podrobně věnovali, a tak již v tuto chvíli není třeba

---

⁹⁸ K tomu srov. např. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.6.2020, spis. zn. 31 ICdo 36/2020. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.5.2021, spis. zn. 23 Cdo 693/2021. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2022, spis. zn. 27 Cdo 935/2022

⁹⁹ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. op. cit. 54. str. 772

¹⁰⁰ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. op. cit. 54. str. 773

¹⁰¹ K tomu srov. např. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 103. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 59

opět vyjmenovávat jednotlivé určující znaky ani přístupy. Zdůrazním tedy pouze co mají korektivy společné a rozdíly mezi těmito dvěma korektivy.

Dobré mravy bývají charakterizovány jako společenská pravidla vyplývající z určitých standardů slušnosti, morálky a etických představ¹⁰². Lavický¹⁰³ zdůrazňuje, že je chybné chápání dobrých mravů jako určitých neměnných hodnot, neboť stejně tak jako veřejný pořádek, dobré mravy jsou pojmem schopným se v čase změnit. Dobré mravy jsou korektivem, který v jednotlivých případech poskytne soudu prostor k tomu, aby rozhodl spravedlivě tam, kde by slepé následování právních předpisů vedlo k rozhodnutí odporujícímu obecným zásadám slušnosti, morálky apod., tedy k rozhodnutí odporujícímu dobrým mravům¹⁰⁴. Jednoduše řečeno můžeme dobré mravy vnímat také jako obecná pravidla slušnosti a morální zásady, které zajišťují vzájemnou úctu a sounáležitost lidí ve společnosti¹⁰⁵.

Společným znakem veřejného pořádku a dobrých mravů je skutečnost, že by je měl při svém rozhodování nalézat a ctít soud a oba pojmy jsou schopné reflektovat změny ve společenských hodnotách. Jsou to kategorie elastické a přizpůsobivé¹⁰⁶. Nicméně jak jsme již uvedli v rámci definic u Melzera¹⁰⁷, dobré mravy a veřejný pořádek mají jiný původ. Veřejný pořádek především čerpá z právního řádu samotného a zejména pro veřejný pořádek je vůdčí ideou veřejný zájem¹⁰⁸. Pro dobré mravy veřejný zájem není tak podstatným faktorem. Jde o standard chování mezi soukromoprávními subjekty¹⁰⁹, kde veřejný zájem nehraje roli. Učebnice rozdíl v povaze dobrých mravů a veřejného pořádku shrnuje tvrzením, „...že zatímco dobré mravy jsou jádrem mravního stavu společnosti, veřejný pořádek je výrazem řádu a jeho fungování. Lze také mluvit o rovině etické a právní.“¹¹⁰. Jeví se jako vhodné uvést praktický příklad, který ukáže rozdíl mezi působením těchto dvou korektivů. Lavický¹¹¹ uvádí příklady

---

¹⁰² K tomu srov např. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 59. LAVICKÝ, Petr. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. op. cit. 16. marg 88-91

¹⁰³ LAVICKÝ, Petr. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. op. cit. 16. marg 88-91

¹⁰⁴ Ibid. marg 91

¹⁰⁵ K tomu srov např. ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32. BEZOUŠKA, Petr. PIECHOWICZOVÁ, Lucie. op. cit. 5. str. 12-13

¹⁰⁶ K tomu srov. např. ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32. LAVICKÝ, Petr. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. op. cit. 16. marg 88

¹⁰⁷ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 58-59

¹⁰⁸ K tomu srov. např. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 103. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 59

¹⁰⁹ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 103

¹¹⁰ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 50. poznámka pod čarou

¹¹¹ LAVICKÝ, Petr. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. op. cit. 16. marg 92

z praxe, kdy bylo rozhodnuto o rozporu s dobrými mravy. Jedná se o takové situace, kde v právech a povinnostech mezi stranami došlo k ujednání zakládající výraznou nerovnováhu. Uvádí rozhodnutí ve věci ohledně desetileté lhůty pro vyplacení vypořádacího podílu¹¹². Můžeme si ale představit také jakoukoliv jinou situaci, kdy se strana zaváže k takovým povinnostem, které se přičí představám o slušném a morálním chování nebo rovnováze ve vzájemném plnění.

4. Veřejný pořádek v právních předpisech

4.1. Relativita obsahu veřejného pořádku

Jak Tichý¹¹³ sám zmiňuje, současný veřejný pořádek je pojmem fragmentovaným a úprava veřejného pořádku není v rámci právního řádu jednotná. Veřejný pořádek figuruje jak v předpisech soukromého, tak i veřejného práva a samotný obsah pojmu se v jednotlivých případech může lišit, byť pojem stojí na stále stejném základu¹¹⁴.

Označení veřejného pořádku za relativní pojem cílí na dva různé aspekty. Jednak se jedná o již zmíněnou skutečnost, že veřejný pořádek v dnešní době existuje již v mnoha právních předpisech, a jak bude patrné z pojednání dále, ideový základ veřejného pořádku se nemění, ovšem mění se konkrétní obsah pojmu veřejného pořádku dle toho, v jakém předpise se zrovna nacházíme a na jakou situaci je korektiv aplikován. Vedle toho relativita veřejného pořádku také znamená jeho relativitu ve smyslu vývoje a změn dle toho, jak plyne čas, mění se prostor nebo dochází ke změně jiné pro obsah veřejného pořádku důležité „veličiny“. Hodnoty společnosti se v čase i místě vyvíjí a proměňují a obsah veřejného pořádku se bude měnit spolu s tím.

V této části práce zmíním některá místa v právních předpisech, kde se objevuje pojem veřejného pořádku, čímž bychom měli na konkrétních příkladech podpořit tvrzení o relativitě pojmu veřejného pořádku, ale také tímto již přikročíme k méně teoretickému výkladu skrze bližší pohled na jednotlivá ustanovení. Není ovšem možné v diplomové práci obsáhnout

---

¹¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4.4.2000, spis. zn. 29 Cdo 1633/99

¹¹³ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 95

¹¹⁴ K tomu srov. např. DVORÁK, Jan. ŠTANGOVÁ, Věra. op. cit. 50. str. 610. ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32

všechny případy výskytu veřejného pořádku a zachovat rozumný rozsah celé práce, proto se omezím na ta zásadnější místa v právním řádu, kde se veřejný pořádek vyskytuje. Před tím, než přistoupím k rozboru současné úpravy, si dovolím zařadit historickou vsuvku.

4.2. Vývoj pojmu v českém právním řádu

Pokud bychom pátrali po původním ideovém zdroji¹¹⁵ institutu veřejného pořádku u nás, našli bychom jej v čl. 6 francouzského Code Civil¹¹⁶. Ve francouzské úpravě se následně inspiroval § 19 odst. (2)¹¹⁷ švýcarského zákona o obligacích a právě tento se poté stal inspirací české úpravy veřejného pořádku¹¹⁸ v rámci současné úpravy Občanského zákoníku.

Veřejný pořádek na úrovni českých předpisů zaznamenal zmínku již v roce 1907, kdy se odkaz na veřejný pořádek objevil ve vládním návrhu nového zákona¹¹⁹. Nicméně pojem veřejného pořádku byl nakonec z návrhu odebrán, a to spíše z koncepčních důvodů. Kritizována byla také odlišnost zařazení pojmu veřejného pořádku oproti Code Civil, kde veřejný pořádek v různé míře působil jako korektiv autonomie vůle, kdežto vládní návrh veřejný pořádek pojal hlavně jako důvod neplatnosti právního jednání¹²⁰. Pojem veřejného pořádku se poté objevil mimo jiné např. v úpravě mezinárodního práva soukromého¹²¹, ale také na ústavní úrovni¹²² v rámci Ústavy 1948¹²³. V padesátých letech se už ovšem pojem veřejného pořádku v občanských zákonících neobjevil, přestože ve zvláštních úpravách soukromého práva stále existoval¹²⁴. Nahradily jej režimu vhodnější pojmy jako obecný nebo společenský zájem¹²⁵. Až přijetím Občanského zákoníku v roce 2012 se veřejný pořádek vrátil do české právní úpravy na úroveň obecné úpravy občanského práva.

---

¹¹⁵ K tomu srov. např. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 60. ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. op. cit. 54. str. 761

¹¹⁶ Code Civil, 1804

¹¹⁷ DVORÁK, Jan. ŠTANGOVÁ, Věra. op. cit. 50. str. 605

¹¹⁸ K tomu srov. např. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 60. LAVICKÝ, Petr. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. op. cit. 16. marg. č. 95

¹¹⁹ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 60

¹²⁰ Ibid. str. 60

¹²¹ Zákon. č.41/1948 Sb., zákon o mezinárodním a mezioblastním právu soukromém a o právním postavení cizinců v oboru práva soukromého

¹²² Ústavní zákon č. 150/1948 Sb. Ústava Československé republiky

¹²³ ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32

¹²⁴ K tomu srov. např. Zákon č. 97/1963, zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním

¹²⁵ ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32

4.3. Ústavní zakotvení veřejného pořádku

Přestože v soukromém právu není pojem veřejného pořádku chápán stejně¹²⁶ jako na ústavní úrovni, tak pokládám přesto za patřičné, aby ústavní rámec byl v této práci uveden, a to na prvním místě.

Ústava samotná pojem veřejného pořádku ve svém textu výslovně uvedený nemá, nicméně přítomnost veřejného pořádku dovozujeme např. v čl. 9 odst. 2 Ústavy. Veřejný pořádek dle Eliáše¹²⁷ patří mezi jednu z podstatných náležitostí demokratického právního státu, a tedy jako taková nemůže být změněna. Korektiv veřejného pořádku, i přes jeho absenci v samotném textu, lze tedy pravděpodobně užít i v rámci záležitostí na úrovni samotné Ústavy¹²⁸.

Kde se ovšem pojem veřejného pořádku vyskytuje poměrně v hojné míře, je Listina. Veřejný pořádek je v Listině obsažen např. v článkách 12,14,16,19,20 a 27. Ovšem v žádném ze zmiňovaných článků Listiny veřejný pořádek nestojí sám o sobě, nýbrž vždy je součástí skupiny důvodů, pro které může být určité základní právo omezeno. Jinak řečeno v Listině veřejný pořádek najdeme pouze jako důvod pro omezení vypočtených základních práv. Jiné důvody pro omezení základních práv, které stojí vždy vedle veřejného pořádku, jsou např. ochrana zdraví, bezpečnost, mravnost nebo třeba ochrana majetku. Každé omezení na základě zmíněných důvodů je ovšem podmíněno existencí zákona a typicky také nezbytností daného opatření.

Komentář¹²⁹ k Listině se pokusil v návaznosti na pokus o definici pojmu obecně vymezit normy na ústavní úrovni, které představují jakýsi základ veřejného pořádku. Tím základem jsou dle komentáře¹³⁰ ty normy, které ctí principy a hodnotové nastavení, jak jej představuje preambule Ústavy a její úvodní ustanovení. Konkrétní obsah veřejného pořádku nalzáme potom v rámci jednotlivých ustanovení, ale setkáváme se nejen s různorodostí obsahu

---

¹²⁶ DVOŘÁK, Jan. ŠTANGOVÁ, Věra. op. cit. 50. str. 608

¹²⁷ ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 61

¹²⁸ ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. op. cit. 54. str. 763-764

¹²⁹ ŠIMÍČEK, Vojtěch. [čl. 19] In: BAŇOUCH, Hynek. BAROŠ, Jiří. BOBEK, Michal. JÄGER, Petr. KOKES, Marian. KYSELA, Jan. LANGÁŠEK, Tomáš. MOLEK, Pavel. POSPÍŠIL, Ivo. ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. ŠIMÍČEK, Vojtěch. WAGNEROVÁ, Eliška. WINTR, Jan. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO2_1993CZ. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z: www.aspi.cz.

¹³⁰ Ibid.

ve vztahu jednoho článku Listiny k druhému, ale také s různým možným obsahem v rámci jednoho článku samotného. Můžeme uvést příklad článku 19 Listiny – tzn. shromažďovací právo. Pro užití korektivu veřejného pořádku v tomto článku můžeme podřadit více různých situací, a konkrétní obsah bude tedy rovněž proměnlivý. Typicky se setkáme s případem, kdy by v průběhu shromáždění mohlo docházet k násilí nebo vyzývání k jeho způsobování, a obsahem veřejného pořádku bude zájem na zachování zdraví. Ovšem stejně tak může v rámci shromáždění docházet k poškozování majetku (obsahem veřejného pořádku v konkrétním případě bude zájem na ochraně majetku), výzvám k porušování zákonů (zájem na zamezení protiprávní činnosti a ochrana dalších zájmů státu či jednotlivců), ale také např. může dojít k omezení plynulosti nebo bezpečnosti dopravy¹³¹.

4.4. Občanský zákoník a veřejný pořádek

Občanský zákoník jako základní kodex soukromého práva se veřejnému pořádku věnuje v rámci několika ustanovení, která jsou po Občanském zákoníku různě umístěna. Ve vztahu k teoretickému výkladu o mezinárodním a vnitřním veřejném pořádku učiněném v prvních částech práce je vhodné zde poznamenat, že Občanský zákoník tím, jak pojem zakotvil a jak s ním dál pracuje, do soukromého práva vnáší tzv. vnitřní veřejný pořádek, a nikoliv veřejný pořádek ve svém mezinárodním rozsahu¹³².

Prvním ustanovením je §1 odst. 2 OZ, kde je jednou z jeho hlavních funkcí napomoci k rozlišení kogentních a dispozitivních norem. Dále se veřejný pořádek objevuje v ustanoveních §19, §139, §172, §588, §792, §857 a §1551 OZ. V §19 OZ veřejný pořádek figuruje jako korektiv v rámci ustanovení o možnostech omezení přirozených práv osob, v rámci §139 OZ veřejný pořádek koriguje možnost přemístění sídla právnické osoby do zahraničí a v §172 OZ je veřejný pořádek jednou z podmínek pro zrušení právnické osoby. V rámci paragraf §588 OZ slouží jako jeden z důvodů absolutní neplatnosti právního jednání, a v §792 OZ může být důvodem pro prominutí lhůty k popření otcovství. V §857 OZ zase slouží jako limit pro možnost rodičů usměrňovat své dítě a v poslední řadě §1551 OZ užívá veřejný

---

¹³¹ K tomu srov. např. VÝBORNÝ, Štěpán. Čl. 19 [Právo shromažďovací]. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod*. 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021, marg. č. 46–52. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>. ŠIMÍČEK, Vojtěch. [čl. 19]. op. cit. 129

¹³² TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 102-103

pořádek jako důvod pro nepřihlížení k vedlejší doložce závěti. Z tohoto výčtu je patrné, že se veřejný pořádek v rámci Občanského zákoníku objevuje v různých odvětvích soukromého práva, tj. jak v rámci rodinného, dědického nebo např. oblasti práva upravující osoby. V následující části některá ze zmíněných ustanovení budou rozebrána podrobněji.

4.4.1. Ustanovení §1 odst. 2 OZ a §588 OZ

Ustanovení §1 odst. 2 OZ jsem již podrobněji komentoval v úvodní části této práce, nicméně opět zdůrazním základní funkci a význam tohoto ustanovení. Druhý odstavec prvního paragrafu Občanského zákoníku v soukromém právu umožňuje, není-li výslovného zákazu, odchýlná ujednání stran v soukromém právu. Ovšem zakázána jsou ujednání, která by porušovala právě mimo jiné i veřejný pořádek. Eliáš¹³³ s Melzerem¹³⁴ se shodují, že veřejný pořádek v Občanském zákoníku má funkci kritéria kogentnosti. Melzer tvrzení rozvádí, že veřejný pořádek kromě toho, že veřejný pořádek je kritériem kogentnosti, tak je zároveň i limitem odchýlení se od dispozitivních norem. Mohlo by se zdát, že tímto doplněním Melzer parafrázuje totožné tvrzení. Dle mého limitem odchýlení se je obecně myšlena situace, kdy se odchylují od ustanovení, kde veřejný pořádek výslovně uveden v zákoně není, tak veřejný pořádek přesto stále trvá na pozadí a hlídá maximum mého možné odchýlení se. Kritérium kogentnosti pak směřuje na situace, kdy skutečně dané ustanovení veřejný pořádek obsahuje.

K tomu můžeme nad rámec výše zmíněného dodat, že veřejný pořádek jako korektiv, právě díky dikci §1 odst. 2 OZ bude vždy aktivován ve spojení s určitým ustanovením¹³⁵. I když bychom se odchylovali od ustanovení, jež veřejný pořádek výslovně neobsahuje, tak tu je §1 odst. 2 OZ, který bude sloužit jako obecná síť pro ostatní případy odchýlení se od pravidel, které by bylo v rozporu s veřejným pořádkem. Funkcí ustanovení § 1 odst. 2 OZ je ve vztahu k veřejnému pořádku tento korektiv obecným způsobem včlenit do úpravy soukromého práva. Na to potom navazuje § 588 OZ, resp. § 580 OZ, které za překročení těchto obecných limitů stanovují následky pro dané právní jednání, které bude v rozporu s veřejným pořádkem.

Je důvod, proč tato kapitola pojednává jednak o §1 odst. 2 OZ, tak i §588 OZ. Tato dvě ustanovení spolu úzce souvisí a můžeme říci, že bez existence §588 OZ a §580 OZ by §1 odst. 2 OZ bylo pouhým prohlášením o tom, že určitá ujednání nejsou považována za přijatelná, aniž

---

¹³³ ELIÁŠ, Karel a kol. op. cit. 4. str. 62

¹³⁴ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 4. str. 58

¹³⁵ PETROV, Jan. § 1 [Soukromé a veřejné právo. Kogentní a dispozitivní ustanovení]. op. cit. 17. marg, č. 67

by byl stanoven jakýkoliv negativní důsledek takového jednání. Tichý¹³⁶ dokonce označuje §1 odst. 2 OZ za „proklamaci určité zásady“ a sankce za nedodržování či porušování této zásady je potom zhmotněna právě v §588 OZ.

Ustanovení §588 OZ se věnuje absolutní neplatnosti právního jednání. Soud bude i bez návrhu přihlížet k neplatnosti takového jednání, které odporuje zákonu a zároveň zjevně narušuje veřejný pořádek. Mimo tuto podmínku ustanovení uvádí také jako důvod absolutní neplatnosti, pokud právní jednání bude od počátku zavazovat k nemožnému nebo zjevně se přičít dobrým mravům. Absolutní neplatnost právního jednání má za následek, že nedojde k vyvolání žádných právních účinků a pokud již bylo plněno, bude se jednat o bezdůvodné obohacení¹³⁷. Tzv. zjevné narušení veřejného pořádku je označováno také za „kvalifikované“ narušení¹³⁸. Zjevnost narušení veřejného pořádku musí být jednoznačná, pokud bychom byli na pochybách, zda narušení bylo zjevné či nikoliv, nebude možné stanovit absolutní neplatnost daného právního jednání¹³⁹.

Na tomto místě je možné mluvit rovněž o tom, jak funguje ve vztahu k veřejnému pořádku určování relativní neplatnosti nebo absolutní neplatnosti právního jednání. Pokud dle § 580 odst. 1 OZ právní jednání odporuje zákonu a smysl a účel zákona to vyžaduje, je právní jednání neplatné. Absolutní neplatnost založená zjevným narušením veřejného pořádku nastupuje až při zjevné, do očí bijící intenzitě narušování veřejného pořádku. Handlar¹⁴⁰ k tomu uvádí, že pokud účelem a smyslem porušovaného zákona je, aby nikdy k zamýšleným právním následkům nedošlo, je třeba od počátku trvat na neplatnosti absolutní a nikoliv relativní. Jinak řečeno, je třeba se podívat, za jakým účelem bylo zákonné pravidlo stanoveno. Pokud cíl pravidla bylo chránit veřejný pořádek a pokud smysl a účel zákona (§580 OZ) vyžaduje, aby takové právní jednání bylo neplatné, nejde učinit jiný závěr, než že se bude jednat o neplatnost absolutní. Vedle toho také platí, že pokud právní jednání je v rozporu se zákonem, nicméně nenarušuje veřejný pořádek nebo alespoň nikoliv zjevně nebo pokud zákonné ustanovení vůbec

---

¹³⁶ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 105

¹³⁷ MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. *Občanský zákoník. velký komentář-Svazek III §419–654*. Praha. Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-003-1. str. 784

¹³⁸ K tomu srov např. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 105

¹³⁹ K tomu srov. např. BERAN, Vladimír. § 588 [Absolutní neplatnost]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. op. cit. 17. marg. č. 7. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.5.2021, spis. zn. 23 Cdo 693/2021. MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. op. cit. 137. str. 785

¹⁴⁰ HANDLAR, Jiří. § 588 [Absolutní neplatnost]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. op. cit. 16. marg. č. 18

za účelem ochrany veřejného pořádku zakotveno nebylo, nebude se jednat o neplatnost absolutní, ale můžeme v tomto případě uvažovat o relativní neplatnosti¹⁴¹.

4.4.2. Další ustanovení OZ zmiňující veřejný pořádek

Jak bylo již zmíněno v minulém bodu, ustanovení §1 odst. 2 OZ zakládá pro veřejný pořádek jako pro korektiv autonomie vůle obecný rámec, který musí být respektován v rámci celé úpravy. Nemuseli bychom tedy korektiv veřejného pořádku v rámci dalších ustanovení vůbec uvádět, neboť korektiv působí, aniž by bylo třeba výslovné specifikace pro konkrétní ustanovení. Nicméně umístění veřejného pořádku i v následujících ustanoveních Občanského zákoníku má svůj význam, i když dle mého názoru spíše sekundárního charakteru a praktický význam není ve světle §1 odst. 2 OZ příliš velký. Výskyt veřejného pořádku a jeho význam v dalších ustanovení Občanského zákoníku lze dle Eliáše¹⁴² spatřovat hlavně ve zdůraznění veřejného pořádku jako korektivu samotného, ale také ve vztahu ke konkrétní úpravě daného ustanovení, jež korektiv veřejného pořádku obsahuje. Občanský zákoník takové další poukazy na veřejný pořádek obsahuje v ustanoveních §19, §139, §172, §588, §792, §857 a §1551 OZ. Není v možnostech rozsahu práce se podrobně věnovat každému jednotlivě, proto práce podrobněji některá z výše zmíněných míst nekomentuje.

4.4.3. Přemístění sídla právnické osoby

Ustanovení §139 OZ umožňuje právnické osobě se sídlem v České republice, aby své sídlo přemístila do zahraničí, pokud to umožňuje právní řád státu, do kterého má být sídlo přemístěno, a pokud takové přemístění neodporuje veřejnému pořádku. Komentářová literatura¹⁴³ se k tomuto ustanovení shoduje na obecných kategoriích případů, kdy přemístění sídla právnické osoby bude narušovat veřejný pořádek. První kategorií jsou právnické osoby veřejného práva a případně právnické osoby založené zákonem. Taková kategorie jednoznačně má svůj praktický základ. Není logické přemísťovat sídla např. státních institucí, a to jak z hlediska jejich vlastní činnosti, která by byla značně ztížena vzdáleností sídla, ale také

---

¹⁴¹ DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. op. cit. 6. str. 192

¹⁴² ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32

¹⁴³ K tomu srov. např. JANŮ, Petr. § 139 [Přemístění sídla z ČR do zahraničí]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. op. cit. 17. marg. č. 6 LASÁK, Jan. § 139 [Přemístění sídla české právnické osoby do zahraničí]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. op. cit. 16. marg. č. 12

z hlediska možnosti přístupu občanů k těmto institucím. K tomuto můžeme uvést doplňující hledisko Svejkovského¹⁴⁴, a to že veřejný pořádek zahrnuje respekt k právům ostatních osob. Tato práva by přemístěním sídla určitých právnických osob mohla být ohrožena či poškozena. Dále můžeme uvést kategorii případů vztahující se ke kontrole a dozoru nad právnickými osobami, jejichž sídlo má být přemístěno¹⁴⁵. Byla-li by kontrola nebo dozor nad takovými právnickými osobami ztížena nebo znemožněna do takové míry, že by to narušilo veřejný pořádek, nelze v daném případě přemístění sídla povolit. Nicméně v každém jednotlivém případě o přemístění sídla rozhoduje soud, a je tedy jeho role, aby výše zmíněné negativní následky přemístění sídla posoudil a přemístění sídla zamezil.¹⁴⁶

Nad čím bych se rád v tomto případě pozastavil je zajímavé tvrzení Lasáka¹⁴⁷. „*Pokud jde o veřejný pořádek, má se tím na mysli český veřejný pořádek, jehož „aplikace“ má zabránit přemístění sídla, při kterém by byly obcházeny veřejnoprávní povinnosti (například daňové povinnosti apod.)*“. Z citace můžeme vyvodit, že obsahem veřejného pořádku v ustanovení §139 OZ je ochrana svým způsobem práva veřejného a s tím spojených veřejných zájmů jako například v citaci uvedeného zájmu na řádném odvedení daně. V úvodní kapitole bylo zmíněno prolínání soukromého a veřejného práva, zde vidíme náznak takového prolínání dokonce na příkladu samotného korektivu veřejného pořádku. Toto nikterak neodporuje systematické veřejného pořádku v Občanském zákoníku. Umístění korektivu v ustanovení OZ dává smysl, ovšem je dobré vzhledem k výše zmíněnému zde cíl ochrany a obsah veřejného pořádku zdůraznit.

4.4.4. Zrušení právnické osoby

Stále zůstáváme v rámci úpravy týkající se právnických osob, konkrétně jednoho z důvodů, pro který je možné právnickou osobu zrušit. Ustanovení § 172 odst. 1 pís. a) OZ umožňuje soudu, aby zrušil právnickou osobu, která vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek. Znění tohoto ustanovení je cíleno na velice

---

¹⁴⁴ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 53. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁴⁵ JANŮ, Petr. § 139 [Přemístění sídla z ČR do zahraničí]. op. cit. 17. marg. č. 9

¹⁴⁶ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. op. cit. 144

¹⁴⁷ LASÁK, Jan. § 139 [Přemístění sídla české právnické osoby do zahraničí]. op. cit. 16. marg. č. 10

krajní situace. Vyvíjení nezákonné činnosti musí dosáhnout tak vysoké míry, že bude narušován veřejný pořádek¹⁴⁸. Jednotlivá nezákonná činnost, či dokonce i dlouhodobá nezákonná činnost, nemusí být důvodem pro zrušení právnické osoby dle tohoto písmena. Komentář¹⁴⁹ uvádí příklad založení právnické osoby za účelem podpory domácího terorismu, přičemž se musí jednat o terorismus domácí, nikoliv o podporu terorismu v zahraničí. Proč je zmínka o domácím terorismu pro účely této práce zajímavá, je, že tímto se komentář snaží naznačit cíl a obsah ochrany, jež zde veřejný pořádek zajišťuje. Ustanovení chrání veřejný pořádek, jak jej chápe právní řád České republiky, podpora terorismu v zahraničí dle komentáře nebude důvodem pro zrušení právnické osoby u nás.

Přestože jsem toho názoru, že by ustanovení mělo směřovat i na případ podpory zahraničního terorismu, neboť stát a jeho právní řád by mělo zajímat, že právnické osoby založené dle jeho práva vyvíjí takovou činnost, byť v jiném státě, tak nám toto vyzdvihuje již dříve zmíněné dělení veřejného pořádku. Zmíněné zaměření daného ustanovení totiž implikuje existenci jiného veřejného pořádku, než je ten český, tedy v praxi podporuje tvrzení o nadnárodních rovinách veřejného pořádku či jeho mezinárodním chápání.

4.4.5. Prominutí lhůty k popření otcovství

Ustanovení §792 OZ dává soudu možnost, aby prominul uplynutí lhůty k popření otcovství, pokud to vyžaduje zájem dítěte a veřejný pořádek. Tímto se dostáváme z oblasti upravující právnické osoby do odvětví rodinného práva. Rodinné právo je v této oblasti na judikaturu bohatější a zájem dítěte, resp. nejlepší zájem dítěte, který se objevuje i v tomto komentovanému ustanovení, je jedním z vedoucích zájmů úpravy rodinného práva. Pro účely této práce se ovšem omezím pouze na zkoumání toho, jakou roli zde má zájem dítěte ve vztahu k veřejnému pořádku, aniž bych se ohledně zájmu dítěte pouštěl do podrobnějších úvah, neboť to není předmětem této práce ani v možnostech jejího rozsahu.

---

¹⁴⁸ HOLEJŠOVSKÝ, Josef. § 172 [Zrušení soudem]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. op. cit. 16. marg. č. 10

¹⁴⁹ DVOŘÁK, Tomáš. [§172] In: DAVID, Ondřej. DEVEROVÁ, Lenka. DOLANSKÁ BĀNYAIOVÁ, Lucie. DVOŘÁK, Jan. DVOŘÁK, Tomáš. FIALA, Josef. FRINTA, Ondřej. HOLČAPEK, Tomáš. HURDÍK, Jan. KINDL, Tomáš. MACKOVÁ, Alena. PAULY, Jan. PAVLÍK, Pavel. PELIKÁN, Robert. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer ASPI_ID KO89_a2012CZ Dostupné [ke dni 28.5.2023] z www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Obsahem veřejného pořádku je zde jednoduše řečeno zájem na zachování stability ve statusových poměrech¹⁵⁰. Vedle toho zájem dítěte může představovat širší škálu požadavků a zájmů. Příkladem těchto požadavků může být, aby dítě mohlo sladit své právní poměry ve vztahu ke svým poměrům sociálním a biologickým, ale také třeba právo dítěte znát svůj původ¹⁵¹. Jak veřejný pořádek, tak zájem dítěte zde mají funkci určitých korektivů a k prominutí popěrné lhůty musí být splněny oba korektivy zároveň¹⁵².

Na vztah těchto dvou korektivů v rámci komentovaného ustanovení můžeme pohlížet ze dvou pohledů. Z výkladu Jantošové¹⁵³ můžeme jednoznačně vyvodit existenci hranice mezi veřejným pořádkem a zájmem dítěte, neboť zmiňuje, že v případě kolize těchto dvou kategorií musí převážet zájem dítěte nad veřejným pořádkem. Horníčková¹⁵⁴ veřejný pořádek dělí na určité složky a jednou z těchto složek je právě samotný zájem dítěte. Ke kolizi veřejného pořádku a zájmu dítěte nemůže tedy pravděpodobně dojít, protože zájem dítěte je jednou ze složek veřejného pořádku. Znění §792 OZ tedy chápe tak, že uvedení zájmu dítěte a veřejného pořádku vedle sebe má pouze účel zdůraznění hlediska zájmu dítěte¹⁵⁵.

Veřejný pořádek má ve vztahu k ustanovení §792 OZ charakter objektivní podmínky¹⁵⁶. Při rozhodování, zda veřejný pořádek v konkrétním případě je relevantním hlediskem, nelze brát v potaz zájmy jiných osob, kterých se řízení týká. Zohledňování zájmu těchto osob patří výhradně do podmínky subjektivního charakteru, kterou je zájem dítěte¹⁵⁷. Požadavek veřejného pořádku dle §792 bude naplněn, když „...stávající stav vyvolává takové následky, které jsou v daném čase společensky nepřijatelné, neboť jsou v rozporu se základními

---

¹⁵⁰ K tomu srov. např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.8.2018, spis. zn. NS 21 Cdo 1012/2016. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty soudem]. In: KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. HRUŠÁKOVÁ, Milana. WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. marg. č. 1-2. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁵¹ K tomu srov. např. JANTOŠOVÁ, Klára. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. op. cit. 17. marg. č. 2. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty soudem]. op. cit. 150. marg. č. 2

¹⁵² KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty soudem]. op. cit. 150. marg. č. 2

¹⁵³ JANTOŠOVÁ, Klára. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství]. op. cit. 17. marg. č. 1

¹⁵⁴ HORNÍČKOVÁ, Erika. *Veřejný pořádek a zájem dítěte v intencích ust. § 792 o. z.* Bulletin advokacie, 2022, č. 1-2. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁵⁵ HORNÍČKOVÁ, Erika. op. cit. 154

¹⁵⁶ K tomu srov. např. HORNÍČKOVÁ, Erika. op. cit. 154. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.8.2018, spis. zn. NS 21 Cdo 1012/2016

¹⁵⁷ Ibid.

*hodnotami, na nichž je nezbytné trvat*¹⁵⁸. Z toho vyplývá, že rozhodnutí soudu o prominutí popěrné lhůty by mělo být výjimečným postupem¹⁵⁹, který bude užit skutečně pouze pokud veřejný pořádek, jako objektivní podmínka, bude takové prominutí vyžadovat.

Veřejný pořádek zde hlídá stabilitu ve statusových poměrech. Stabilita ovšem „*nesmí být samoučelná*“¹⁶⁰. Veřejný pořádek vyžaduje, aby právní rodičovství bylo sladěné s rodičovstvím biologickým, zároveň matriční zápis by neměl mást¹⁶¹ a měl by odpovídat skutečnosti. Nicméně v reálném životě se bohužel setkáváme se situacemi, kdy např. právní či biologický rodič se jako rodič nechová, o dítě nepečuje, samotné dítě jej za svého rodiče ani nemusí považovat, a zároveň dítě mohlo mít to štěstí, že jiná osoba se k němu jako rodič chová a pečuje o něj. Dítě má zájem na tom, aby jeho právní, biologické a sociální poměry byly sladěny, ale tento zájem bude rozhodným hlediskem pouze pokud to pro něj bude prospěšné.¹⁶² Je možné, že pro samotné dítě bez ohledu na zájmy rodičů nebo jiných osob bude vhodnější, aby současný stav byl zachován. Soud má plně v gesci, aby toto hledisko v konkrétním případě posoudil, a pokud podmínky k prominutí kumulativně naplněny nebudou, uplynutí lhůty neprominul. Znění §792 OZ je formulováno tak, že není nárok na to, aby lhůta byla promíjena. Soud sám musí zvážit všechny relevantní okolnosti, tedy především zda byly obě podmínky veřejného pořádku i zájmu dítěte naplněny, a poté se rozhodnout, zda bude pro dobro věci lhůtu prominout¹⁶³.

4.4.6. Vedlejší doložka závěti

V chronologickém pořadí se dostáváme k poslednímu z míst v Občanském zákoníku, kde je pracováno s pojmem veřejného pořádku. Ustanovení §1551 OZ mimo jiné říká, že se nepřihlíží k vedlejší doložce závěti, která zjevně odporuje veřejnému pořádku. Ve světle daného paragrafu můžeme říci, že zde stejně jako u prominutí popěrné lhůty, je veřejný pořádek

---

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.8.2018, spis. zn. NS 21 Cdo 1012/2016

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ K tomu srov. např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.8.2018, spis. zn. NS 21 Cdo 1012/2016. JANTOŠOVÁ, Klára. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství]. op. cit. 17. marg. č.2. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty soudem]. op. cit. 150. marg. č.2

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² JANTOŠOVÁ, Klára. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství]. op. cit. 17. marg. č.2

¹⁶³ K tomu srov. např. JANTOŠOVÁ, Klára. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství]. op. cit. 17. marg. č.3. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty soudem]. op. cit. 150. marg. č. 1,3

objektivní podmínkou, která stojí v rámci daného ustanovení vedle podmínky subjektivní¹⁶⁴. Jako podmínka subjektivního charakteru se zde bude zkoumat svévolné obtěžování odkazovníka nebo dědice ze strany zůstavitele. Účel veřejného pořádku je zde zajistit, aby dědické právo nebylo zásadním způsobem zneužíváno a aby nebylo možné po smrti skrze vedlejší doložku zneužít právo k jednání, kterému by jinak při jednání mezi živými ochrana poskytnuta vůbec nebyla¹⁶⁵. Vedlejší doložkou, která by zjevně odporovala veřejnému pořádku může být např. doložka, jejíž cíl by byl omezit základní lidská práva¹⁶⁶. Příkladem by dále mohla být doložka zakazující využívat práva shromažďovacího, doložka omezující svobodný výběr povolání nebo např. doložka omezující svobodu projevu odkazovníka či dědice. Stejně tak bude zjevně narušovat veřejný pořádek doložka vybízející k protiprávnímu jednání¹⁶⁷.

Komentářová literatura¹⁶⁸ se pozastavuje nad formulací §1551 OZ a vztahem k úpravě neplatnosti, resp. zdánlivosti právního jednání v §554 a §588 OZ. Z formulace §1551 OZ vyplývá, že se nepřihlíží k jednání, které zjevně odporuje veřejnému pořádku. „Nepřihlíží se“ k jednáním, která jsou zdánlivá a nevyvolávají žádné právní následky. Nicméně §588 ve vztahu k veřejnému pořádku stanoví absolutní neplatnost právního jednání. Z komentovaného ustanovení ovšem vyplývá, že pro vedlejší doložku, která zjevně odporuje veřejnému pořádku, je zamýšlen stejný následek jako při zdánlivosti právního jednání. Opačného názoru je např. Hurdík¹⁶⁹, který v rámci komentáře k §19 OZ tvrdí, že půjde o absolutní neplatnost, nikoliv zdánlivost, a to přestože formulace §19 OZ je obdobná §1551 OZ. Nicméně jak Bílek¹⁷⁰ říká, zmatek v důsledku takové doložky není třeba více rozebírat, protože praktický výsledek bude stejný. Při řízení o pozůstalosti se potom bude postupovat tak, jako by vedlejší doložka vůbec nebyla¹⁷¹.

---

¹⁶⁴ BÍLEK, Petr. § 1552 [Neúčinnost vedlejší doložky]. In: FIALA, Roman, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 10–12. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁶⁵ KLEIN, Šimon. § 1551 [Druhy vedlejších doložek]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. op. cit. 17. marg. č. 14

¹⁶⁶ Ibid.

¹⁶⁷ K tomu srov. např. KLEIN, Šimon. § 1551 [Druhy vedlejších doložek]. op. cit. 17. marg. č. 14. WAWERAK, Karel. In: [§1551] DVOŘÁK, Jan., FIALA, Josef. ŠEŠINA, Martin. ŠVESTKA, Jiří. WAWERKA, Karel. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek IV, (§ 1475-1720)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO89_d2012CZ. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁶⁸ K tomu srov. např. KLEIN, Šimon. § 1551 [Druhy vedlejších doložek]. op. cit. 17. marg. č. 10. BÍLEK, Petr. § 1552 [Neúčinnost vedlejší doložky]. op. cit. 164. marg. č. 11

¹⁶⁹ HURDÍK, Jan. § 19 [Přirozená práva člověka]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. op. cit. 16. marg. č. 20-23

¹⁷⁰ BÍLEK, Petr. § 1552 [Neúčinnost vedlejší doložky]. cit. 164. marg. č. 11

¹⁷¹ WAWERAK, Karel [§1551]. op. cit. 167

4.4.7. Závěrem k veřejnému pořádku v Občanském zákoníku

Občanský zákoník je obecný kodexem soukromého práva a pravidla v něm obsažená se aplikují i ve zvláštních odvětvích soukromého práva. Pokud zvláštní zákony nemají vlastní úpravu veřejného pořádku, bude korektiv veřejného pořádku působit tak, jak jej v obecné rovině Občanský zákoník ve svém § 1 odst. 2 OZ představuje. Výše jsem poměrně podrobně popsal, jakou roli Občanský zákoník veřejnému pořádku přiznává, a to jak roli veřejného pořádku jako obecného soukromoprávního korektivu, tak jeho funkci v rámci specifických ustanovení. Jak bylo již zmíněno, ideový základ veřejného pořádku je neměnný, ovšem jeho konkrétní obsah je relativní, proměnlivý a flexibilní, což z popisu jednotlivých paragrafů napříč Občanským zákoníkem jednoznačně vyplývá.

4.5. Veřejný pořádek v pracovním právu

Zákoník práce je dalším soukromoprávním předpisem, který výslovně obsahuje pojem veřejného pořádku a pracuje s ním. Zákoník práce je vedle Občanského zákoníku unikátem. Jak je z výkladu výše patrné, Občanský zákoník pojem veřejného pořádku blíže nevymezil¹⁷². Zákoník práce jde opačnou cestou a vyjmenovává demonstrativně¹⁷³ zásady, které jsou v pracovním právu korektivem veřejného pořádku chráněny¹⁷⁴. Těmito zásadami jsou zvláštní zákonná ochrana postavení zaměstnance, uspokojivé a bezpečné podmínky pro výkon práce, spravedlivé odměňování zaměstnance, řádný výkon práce zaměstnancem v souladu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele a v poslední řadě rovné zacházení se zaměstnanci a zákaz jejich diskriminace. Pokud v rámci pracovněprávního vztahu dojde k porušení základní zásady pracovního práva, jak s nimi Zákoník práce počítá, tak se ocitneme zpět v úpravě Občanského zákoníku a budeme vždy určovat neplatnost právního jednání dle §580 OZ, resp. §588 OZ¹⁷⁵. Zákoník práce, vyjma řádného výkonu práce zaměstnancem v souladu s oprávněnými zájmy

---

¹⁷² LAVICKÝ, Petr. § 1 [Soukromé a veřejné právo; dispozitivnost; zakázaná ujednání]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. op. cit. 16. marg. č. 95

¹⁷³ PROCHÁZKA, Jan. § 1a [Základní zásady pracovněprávních vztahů]. In: VALENTOVÁ, Klára, PROCHÁZKA, Jan, JANŠOVÁ, Marie, ODRUBINOVÁ, Veronika, BRŮHA, Dominik a kol. *Zákoník práce. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2022. marg. č. 4. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁷⁴ § 1a odst. 2 Zákoníku práce

¹⁷⁵ BĚLINA, Miroslav. § 1a [Základní zásady pracovního práva]. In: BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Zákoník práce. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2019. marg. č. 35-36. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

zaměstnavatele, zároveň čtyři zbylé zásady označil za ty, jež chrání veřejný pořádek. Zjevným porušením těchto zásad, spolu s porušením zákona, by mělo docházet k absolutní neplatnosti takového jednání¹⁷⁶. Takovéto výslovné označení za zásady, jež jsou veřejným pořádkem chráněny, nemůžeme pravděpodobně chápat jinak, než jako úmysl zákonodárce autonomii vůle v rámci pracovního práva omezit a ochranu zaměstnance více posílit¹⁷⁷. Bělina¹⁷⁸ dává v této souvislosti do kontrastu obecnou úpravu soukromého práva v čele s Občanským zákoníkem. Vyzdvihuje tendenci Občanského zákoníku upřednostňovat neplatnost relativní, kdežto pro pracovní právo je skutečně cílem autonomii vůle omezit za účelem ochrany zaměstnance před zaměstnavatelovou svobodou ujednání. Proto je Zákoník práce takto „přísný“ ve vztahu k posuzování platnosti právního jednání.

V pracovním právu je tedy veřejný pořádek opět korektivem jako v Občanském zákoníku, nicméně jeho obsah je zde vymezen a výrazně zúžen, a to pouze na zásady pracovního práva. Příkladem, kdy se aktivuje korektiv veřejného pořádku v pracovním právu, může být např. situace, kdy ujednání odporuje zaměstnavatelovým povinnostem v oblasti bezpečnosti práce¹⁷⁹. Dále můžeme například uvést sjednání delší zkušební lhůty nebo naopak kratší dovolené na zotavení¹⁸⁰.

Skutečnost, že Zákoník práce sám obsahově veřejný pořádek vymezuje, omezuje soud ve vlastním výkladu pojmu veřejného pořádku. Na rozdíl od vymezení v Občanském zákoníku, se soud může omezit na výklad veřejného pořádku v rámci pracovního práva pouze ve vztahu ke chráněným zásadám¹⁸¹. Toto je zásadní rozdíl oproti obecné úpravě soukromého práva. Ovšem stále by mělo dle mého platit, že u ujednání nepracovního charakteru, byť by bylo např. v pracovní smlouvě, může být veřejný pořádek vyložen bez ohledu na zúžení v Zákoníku práce a soud by měl být omezen při jeho vykládání pouze pokud jde o právo či povinnost pracovněprávního charakteru.

---

¹⁷⁶ PROCHÁZKA, Jan. § 1a [Základní zásady pracovněprávních vztahů]. op. cit. 173. marg. č. 3

¹⁷⁷ BĚLINA, Miroslav. § 1a [Základní zásady pracovního práva]. op. cit. 175. marg. č. 31

¹⁷⁸ Ibid. marg. č. 31

¹⁷⁹ PROCHÁZKA, Jan. § 1a [Základní zásady pracovněprávních vztahů]. op. cit. 173. marg. č. 13

¹⁸⁰ BĚLINA, Miroslav. § 1a [Základní zásady pracovního práva]. op. cit. 175. marg. č. 36

¹⁸¹ PROCHÁZKA, Jan. § 1a [Základní zásady pracovněprávních vztahů]. op. cit. 173. marg. č. 4

4.6. Veřejný pořádek v úpravě průmyslového vlastnictví

Veřejný pořádek je upraven rovněž zákony z odvětví práva na ochranu průmyslového vlastnictví. Jedná se o zákon o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích¹⁸², zákon o ochraně průmyslových vzorů¹⁸³ a zákon o ochranných známkách¹⁸⁴. Zmíněné zákony užívají veřejného pořádku ve zkratce jako důvodu, proč nepatentovat vynález nebo nezapsat průmyslový vzor či označení. Důvodové zprávy¹⁸⁵ k těmto zákonům prakticky nijak pojem veřejného pořádku nerozvádí a spíše se bez dalšího vysvětlení omezují na tvrzení o tom, že veřejný pořádek bývá obecně v rámci předpisů na ochranu průmyslového vlastnictví užíván.

Dle prvního ze zmíněných zákonů se patent neudělí na vynálezy, jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku, ale zároveň rozpor s veřejným pořádkem nelze vyvodit pouze z toho, že využití vynálezu je zakázáno právním předpisem. Samotný zákonný zákaz využívání vynálezu není důvod pro odmítnutí patentování vynálezu a zákon směřuje pouze na situace, kdy je vynález komerčně využíván.¹⁸⁶ Prakticky nebude umožněno patentovat např. vynálezy ohrožující lidské zdraví, bezpečnost státu, ale také např. objevení určité sekvence genu vývoje lidského plodu¹⁸⁷. Dle dalších dvou zmíněných zákonů nebude umožněn zápis označení či průmyslového vzoru, které budou v rozporu s veřejným pořádkem. Jak bylo již výše zmíněno, důvodové zprávy nám neposkytují žádné vodítko co do obsahu veřejného pořádku v předpisech na ochranu průmyslové vlastnictví a nenarazil jsem na judikaturu, jež by uceleně veřejný pořádek v této oblasti vymezila. Nicméně vzhledem k předmětu ochrany, tedy vynálezy,

---

¹⁸² Zákon č. 527/1990 Sb., Zákon o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích

¹⁸³ Zákon č. 207/2000 Sb. Zákon o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁴ Zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochranných známkách)

¹⁸⁵ K tomu srov. např. Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, č. 207/2000 Dz. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony na ochranu průmyslového vlastnictví, č. 116/2000 Dz. Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, č. 286/2018 Dz

¹⁸⁶ HARTVICOVÁ, Kateřina, CHLOUPEK, Vojtěch a kol. § 4 [Výluky z patentovatelnosti]. In: HARTVICOVÁ, Kateřina, CHLOUPEK, Vojtěch a kol. *Patentový zákon. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2016. marg. č. 2-9. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁸⁷ Ibid.

označení apod., je dle mého jednoduché obsah veřejného pořádku alespoň předvídat či odhadnout.

Vynálezy mohou být skutečně rozličného charakteru. Může se jednat o vynálezy života nebezpečné, narušující soužití ve společnosti nebo dokonce ohrožující bezpečnost státu¹⁸⁸. Veřejný pořádek u vynálezů bude dle mého obsahově významně širší, neboť označení či průmyslový vzor tak široké možnosti projevu ve společnosti si myslím nemůže mít. Označení mohou mít podobu vulgárního, nemorálního či jiného charakteru. Zároveň může skrze označení dojít k záměnám, ať už záměrem či nikoliv, proto veřejný pořádek zamezí zápisu takovému označení, jež by se např. shodoval s názvy státních orgánů, politických stran, jiných veřejnoprávních institucí apod.¹⁸⁹

Dle výše zmíněného bych si dovilil tvrdit, že v obecné rovině veřejný pořádek, v rámci odvětví práva průmyslového vlastnictví, slouží především k ochraně společenského soužití a to s tím, že obsah veřejného pořádku u vynálezů může mít spíše přesah i do zájmů na ochranu zdraví, bezpečnosti a jiných zájmů, na které označení či průmyslový vzor vzhledem ke svému charakteru nemohou dosáhnout.

4.7. Mezinárodní právo soukromé a veřejný pořádek

V této práci byla již obecně zmíněna nadnárodní rovina veřejného pořádku a jeho chápání jako tzv. mezinárodního veřejného pořádku v kontrastu k čistě národnímu veřejnému pořádku. Tato kapitola částečně dříve učiněný výklad připomene a prakticky jej rozvede.

Mezinárodní právo soukromé veřejný pořádek jako „*poslední ventil*“¹⁹⁰ užívá naprosto běžně¹⁹¹. V mezinárodní rovině je veřejný pořádek korektivem, jehož konkrétní obsah a podoba bude záviset na aktuálním hodnotovém nastavení každého jednotlivého státu¹⁹². Můžeme říci,

---

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ HORÁČEK, Roman. § 4 [Důvody pro odmítnutí ochrany]. In: HORÁČEK, Roman, BISKUPOVÁ, Eva, DE KORVER, Zuzana. *Práva na označení a jejich vymáhání*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. marg. V.4. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁹⁰ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 85

¹⁹¹ BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FÍŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. marg. č. I.1. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

¹⁹² Ibid. marg. č. I.1

že veřejný pořádek zde chrání národní právní řád před vlivy, které přichází z venku, tedy vlivy mající původ v cizím právním řádu¹⁹³.

V rámci mezinárodní roviny shledáváme působnost veřejného pořádku, jak v rámci hmotného práva, tak i procesního. Mezinárodní právo soukromé ve své hmotněprávní rovině veřejný pořádek vnímá především jako pojistku proti následkům, které mohou vzniknout volbou či použitím cizího právního řádu, resp. jeho normou.¹⁹⁴ Procesněprávní rovina zas zamezí např. výkonu či uznání rozhodnutí, které by z určitého důvodu zásadně zasáhlo do rovnováhy národních právních poměrů. Takový zásah může mít původ v nesprávném procesním postupu, tj. před/při/po vydání rozhodnutí, nicméně stejně tak může být do stability zasáhnuto správným rozhodnutím, ale na základě nepřijatelných norem či nesprávného postupu.¹⁹⁵

Tichý¹⁹⁶ zdůrazňuje, že veřejný pořádek nemá pouze negativní funkci. Tedy že veřejný pořádek není pouze obráncem vnitrostátních poměrů, ale má také svou pozitivní funkci. Pozitivní funkci má především v tom, že jeho působením dojde k prosazení takových základních principů, bez kterých by právní poměry daného státu pozbyly své stability a které představují určité základní zájmy na národní úrovni¹⁹⁷.

V souvislosti s výše zmíněným je nutné uvést, co se vlastně v této rovině veřejného pořádku zkoumá. Státu ani soudu nepřísluší, aby např. hodnotil povahu samotné cizí normy¹⁹⁸. Suverenita cizího státu spočívající v možnosti vytvářet normy s různým obsahem nemůže být zpochybněna. Co ovšem soud může zkoumat je, jaký vliv a jaký následek bude mít užití cizího právního řádu či výkon a uznání cizího rozhodnutí¹⁹⁹ na národní právní řád a jeho fungování. Negativní následek musí být zásadní a užití veřejného pořádku velmi výjimečné²⁰⁰. Musí být přítomen jednoznačný nesoulad se základními zásadami a zároveň pouhý nesoulad s kogentní normou národního právního řádu neznamená automatické rozhodnutí ve prospěch užití výhrady

---

¹⁹³ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 83

¹⁹⁴ Ibid.

¹⁹⁵ Ibid. str. 83-84

¹⁹⁶ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 83.

¹⁹⁷ Ibid. str. 85

¹⁹⁸ BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č II.1.

¹⁹⁹ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 87

²⁰⁰ BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č II.1.

veřejného pořádku.²⁰¹ Pokud by následek užití cizího řádu byl pouze v malé míře odlišný, než kdyby bylo použito národní normy nebo normy, jež bychom nespatořovali jako protichůdnou s naším hodnotovým nastavením, nemělo by být veřejného pořádku užito k odmítnutí norem cizího právního řádu.

V rámci českého právního řádu je korektiv veřejného pořádku na mezinárodní úrovni zakotven zákonem o mezinárodním právu soukromém²⁰², a to v §4, jež je designovaný čistě veřejnému pořádku. Toto ustanovení obsahuje jak výše zmíněnou hmotněprávní, tak i procesněprávní stránku veřejného pořádku. Je upraveno jednak zamezení použití cizího právního řádu nebo uznání a výkon cizích rozhodnutí, ale také uznávání smírů notářských zápisů, veřejných listin nebo uznávání právních poměrů a skutečností. Je tedy pokryto velice široké spektrum situací, ve kterých veřejný pořádek může zasáhnout. Uznání právních poměrů a skutečností je pravděpodobně užito jako poslední sběrná kategorie, do které by měly spadnout všechny zbylé situace, jež nebyly pokryty předchozím výčtem.²⁰³

Situace, kdy skutečně dojde k tomu, že je v mezinárodní rovině aktivován veřejný pořádek, musí být tak závažná, že reálně dojde k ohrožení základních zájmů státu, společnosti a zásad právního státu. Eliáš v této souvislosti zužuje působnost veřejného pořádku na úplné minimum situací.²⁰⁴ Případem rozporu s českým veřejným pořádkem bude např. obcházení českého zákona účelovou volbou práva²⁰⁵ nebo rozpor se základními právy, svobodami a principy²⁰⁶, a to jak v hmotné, tak procesní rovině.

V případě, že je skutečně shledán rozpor s veřejným pořádkem, musí být rozhodnuto co s celou situací dále. V některých situacích pravděpodobně nebude třeba hledat jiná pravidla, která by se v daném případě užila²⁰⁷. Ovšem může být nevyhnutelně třeba, aby pravidlo určeno

---

²⁰¹ K tomu srov. např. ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. op. cit. 54. str. 765-766. ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32. BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. I.2.

²⁰² Zákon č. 91/2012 Sb., Zákon o mezinárodním právu soukromém

²⁰³ BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. II.3.

²⁰⁴ ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32

²⁰⁵ BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. I.3.

²⁰⁶ K tomu srov. např. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 87. BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. I.3.

²⁰⁷ BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. II.1.

bylo. Existuje možnost užití analogie v rámci daného právního řádu, případně potom lze hledat zdroj pravidla jinde, ale zároveň by se mělo primárně vyjít z vůle stran při právním jednání.²⁰⁸

5. Evropská rovina veřejného pořádku

Již dříve ve svém textu práce zmínila existenci unijního rozměru veřejného pořádku. Veřejný pořádek v evropském kontextu prozatím neznamena jednotný veřejný pořádek Evropské unie, přestože výklad veřejného pořádku se na národních úrovních alespoň v určitém měřítku sjednocuje.²⁰⁹ Do té doby, než dojde k takovému sjednocení veřejného pořádku, je veřejný pořádek stále korektivem, jež by měl chránit národní zájmy proti zásadním a nepřijatelným vlivům mezinárodního, resp. evropského práva²¹⁰. Zůstává otázka, zda je sjednocení vůbec možné, neboť jak Bříza²¹¹ podotýká, hodnotové nastavení států se v některých záležitostech²¹² stále liší a není dle mého v současné době pravděpodobné, že by toto bylo překonáno.

Můžeme říci, že limity užití veřejného pořádku jsou podobné jako v rámci mezinárodního práva. I na evropské úrovni je možné veřejného pořádku použít pouze v takových případech, kdy je ohrožen nebo narušen určitý základní zájem státu.²¹³ Konkrétní obsah veřejného pořádku si státy mohou určit samy, ovšem je třeba, aby takový obsah neodporoval unijnímu právu.²¹⁴ Není jednoznačné, jak může být v určitých oblastech za účelem ochrany veřejného pořádku užito. Obecně, např. pro oblast zaměstnanosti, nepochybně platí princip rovného přístupu k zaměstnání, nicméně jak s tímto naložit například s ohledem na bezpečnost, není jednoduché. Tichý²¹⁵ uvádí příklad rovného přístupu k zaměstnání v oblasti zbrojního průmyslu. Pravděpodobně by každý stát chtěl mít co největší kontrolu nad zbrojním průmyslem a umožnit práci v tomto odvětví spíše svým občanům. Nicméně celá oblast nemůže

---

²⁰⁸ Ibid. marg. č. II.1.

²⁰⁹ Ibid. marg. č. IV.4

²¹⁰ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 90 a násl.

²¹¹ BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. IV.4

²¹² Bříza (viz. pozn. č. 191) dává za příklad otázky potratů, regulaci drog či homosexuální svazky, ale spektrum sporných otázek je zřejmě širší

²¹³ K tomu srov. např. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 91. BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. IV.3

²¹⁴ K tomu srov. např. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 91. BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. IV.1,3

²¹⁵ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 92

být s odkazem na veřejný pořádek vyloučena.²¹⁶ Chceme-li veřejného pořádku užít, musíme zkoumat konkrétní případ a konkrétního uchazeče o zaměstnání a v návaznosti na to posoudit, zda situace skutečně představuje hrozbu pro veřejný pořádek²¹⁷.

Zajímavou otázkou je zde také kompetence orgánů, a to ke konečnému posouzení, zda veřejný pořádek v daném případě je či není ohrožen. Konečnou autoritu k rozhodnutí v této věci má Soudní dvůr EU, který si takovou kompetenci sám vyhrazuje²¹⁸. Nicméně v nejkrajnějším případě, lze za účelem ochrany materiálního jádra ústavního pořádku přiznat konečnou rozhodovací kompetenci našemu národnímu soudu, tedy Ústavnímu soudu²¹⁹. Pokud by ovšem nešlo o věc tak zásadního charakteru, poslední slovo bude mít Soudní dvůr Evropské unie.

V rámci evropské legislativy se veřejný pořádek vyskytuje na různých místech. Veřejný pořádek je zakotven již napříč Smlouvou o fungování EU²²⁰, také v nařízeních Řím I²²¹ a Řím II²²², v nařízení Brusel I. bis²²³, ale i v řadě dalších unijních předpisů.²²⁴ Nezávisle na tom, že hledisko veřejného pořádku je deklarováno v rámci unijních předpisů, jeho zdroj nalézáme také jinde. Jednak judikatura Soudního dvora EU sama může přiznat některým hodnotám význam na úrovni veřejného pořádku, ale zároveň je státům umožněno, aby některým hodnotám samy přiřadily tak zásadní význam, že jejich porušení bude představovat narušení veřejného pořádku.²²⁵

---

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Ibid.

²¹⁸ K tomu srov. např. TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 91. BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. IV.3

²¹⁹ K tomu srov. např. ELIÁŠ, Karel. op. cit. 32. BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. IV.1

²²⁰ Smlouva o fungování Evropské unie, konsolidované znění z roku 2012, Úř. věst. C 326/27

²²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 17. června 2008. č. 593/2008. o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úř. věst L 177/6

²²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úř. věst L 199/40

²²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřacované znění), Úř. věst. L 351/1

²²⁴ BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. op. cit. 191. marg. č. IV.2

²²⁵ TICHÝ, Luboš. op. cit. 55. str. 91

6. Závěr

Právní teorie si stále občas láme hlavu nad tím, jak veřejný pořádek uchopit, nicméně právní praxe, a především tedy judikatura, se s veřejným pořádkem v různé míře naučily pracovat. Přestože se můžeme setkat s problematickými místy, jako je například přístup k definici veřejného pořádku jako takového, tak na základní představě o roli veřejného pořádku, jako korektivu autonomie vůle v soukromém právu, panuje převážně shoda.

Jsem toho názoru, že veřejný pořádek ze své povahy potřebuje mít vždy určitou míru volnosti. Tento korektiv musí být flexibilní, aby byl schopný reagovat na hodnotové změny, kterými naše společnost prochází. O to více je flexibilita a neuzavřenost potřebnou vlastností, když vezmeme v úvahu současnou moderní společnost, kde ke změnám na základní hodnotové úrovni může docházet mnohem rychleji, než tomu bylo dříve. Požadavek na flexibilitu korektivu veřejného pořádku musí být rovněž zdůrazněn vzhledem k rozmanitosti obsahu veřejného pořádku v právním řádu. Text práce poukázal na to, že obsah veřejného pořádku je různý již v rámci jednotlivých ustanoveních Občanského zákoníku a s různorodým obsahem se setkáme i napříč dalšími předpisy, jež veřejného pořádku užívají. Vzhledem k těmto poznatkům lze dle mého konstatovat, že flexibilita veřejného pořádku je dokonce nutnou a nepostradatelnou vlastností tohoto korektivu.

Můžeme v tuto chvíli s jistotou tvrdit, že samostatně existuje korektiv veřejného pořádku na jeho mezinárodní úrovni, ale také na úrovni národní. Mezinárodní veřejný pořádek má nenahraditelnou pozici v hmotněprávní i procesněprávní úpravě mezinárodního práva. Zde o správnosti umístění korektivu veřejného pořádku nemůže být pochyb²²⁶. Výhrada veřejného pořádku v mezinárodním právu zajišťuje, aby vliv cizího právního řádu nezpůsobil škody jinému právnímu řádu, a to především v důsledku odlišného hodnotového nastavení těchto dvou řádů. Rozdílnost v hodnotách musí být ovšem zásadní a musí způsobit následky, které dotčený právní řád zkrátka nemůže tolerovat.

Vedle toho může být vedena diskuze nad užíváním korektivu veřejného pořádku v rámci národních právních předpisů. Náš právní řád veřejný pořádek zcela správně²²⁷ zařadil na úvod

---

²²⁶ Osobní konzultace s panem profesorem Lubošem Tichým na Právnické fakultě ze dne 25.5.2023

²²⁷ Ibid.

Občanského zákoníku a zakotvil jej jako obecné kritérium kogentnosti a limit autonomie vůle. Jiná věc je umístění veřejného pořádku jako korektivu do dalších ustanovení Občanského zákoníku či jeho užití v rámci jiných právních předpisů. Ovšem neviděl bych situaci tak černě jako pan profesor Tichý²²⁸, když tvrdí, že kromě umístění veřejného pořádku do norem mezinárodního práva a do §1 odst. 2 OZ, je veřejný pořádek v rámci jiných ustanoveních „atomovou bombou“. Veřejný pořádek na jednu stranu má i na národní úrovni chránit pouze proti těm nejzásadnějším zásahům a rovněž je pravda, že užívání takto obecného pojmu napříč právním řádem nemusí být ku prospěchu právní jistoty, vzhledem k široké možnosti interpretace a výkladu veřejného pořádku v konkrétních situacích²²⁹. Na druhou stranu mám důvěru v naše soudy, že jsou schopné ve svých rozhodnutích správně reflektovat chráněné zájmy a hodnoty a veřejný pořádek užívat pouze v nezbytných případech. A jsou to nakonec právě soudy, kterým je svěřeno, aby rozhodly o tom, zda v konkrétním případě má či nemá být užito hledisko veřejného pořádku. Soukromé právo by mělo umožňovat co nejširší prostor pro uspořádání soukromých právních poměrů jednotlivců a nemělo by docházet ke zbytečnému zužování tohoto prostoru nadměrným užíváním veřejného pořádku. Užití výhrady veřejného pořádku by mělo v soukromém právu na národní i mezinárodní úrovni sloužit skutečně k zamezení takových následků, které mohou mít zásadní negativní vliv na fungování společnosti. Soudy musí pečlivě zvážit, zda je veřejný pořádek opravdu ohrožen či narušen. Zároveň je třeba mít na paměti, že veřejný pořádek chrání spíše hodnoty a zájmy společnosti jako celku. Pokud není přítomen tento aspekt, měli bychom zvážit, zda je veřejný pořádek vůbec dotčen, neboť veřejný pořádek není jediným korektivem, který náš právní řád nabízí, a jejichž užití by mohlo být v dané situaci vhodnější. Práce zmínila rozdíl mezi korektivem veřejného pořádku a korektivem dobrých mravů. Právě na dobré mravy bychom se měli odvolávat, není-li daná situace celospolečenskou hrozbou, ale například pouze nespravedlivým ujednáním stran, jež zakládá nerovnováhu v právech a povinnostech.

Cílem této práce bylo mimo jiné uceleně a ve všech rovinách představit pojem veřejného pořádku v soukromém právu a dovolím si tvrdit, že se práce dotkla veškerých aspektů veřejného pořádku, kterých bylo třeba pro takové pojednání. Úvod práce představil zásadu autonomie vůle, jejímž korektivem je veřejný pořádek. Bylo podrobně popsáno teoretické pozadí tohoto korektivu, jeho vztah k soukromému a veřejnému zájmu a také chápání pojmu v nadnárodní

---

²²⁸ Ibid.

²²⁹ Ibid.

rovině či rozdílnost veřejného pořádku od dobrých mravů. Přístupy k definici byly roztrženy do tří základních skupin, a to jednak z důvodu přehlednosti textu pro čtenáře, ale rovněž toto třídění, při mém studiu tématu, přirozeně vyplynulo. Soudy si s tímto definičním problémem poradily poměrně dobře. Z mého pohledu judikatura si je již vědoma problému s vymezením veřejného pořádku, proto buď takové snahy opustila nebo užívá různých kombinací mnou vytyčených skupin. Další část práce se již věnovala tomu, jak s veřejným pořádkem pracují právní předpisy. Občanský zákoník je základem pro fungování veřejného pořádku v celém soukromém právu. Občanský zákoník veřejný pořádek zakotvuje do celého soukromého práva a zároveň obsahuje i pravidla pro určení neplatnosti právních jednání, která veřejnému pořádku budou odporovat. Jsem stejného názoru jako např. Tichý²³⁰, že nebylo třeba, aby Občanský zákoník včlenil veřejný pořádek i do svých dalších paragrafů, ale následky takového užití veřejného pořádku nevidím tak katastroficky. Ovšem zpochybňovat tuto volbu zákonodárce je pravděpodobně to jediné, co v této chvíli můžeme dělat. Představeny byly rovněž další předpisy, které s veřejným pořádkem pracují. Zákoník práce se ukázal být zvláštním případem, kdy označením konkrétních zásad za součást veřejného pořádku, podstatně snižuje možnost se v pracovněprávních vztazích odchýlit od právní úpravy a zároveň omezuje soudy ve výkladu samotného pojmu. Zákon o mezinárodním právu soukromém,²³¹ a můžeme říci i evropské právo, veřejný pořádek pomyslně rozděluje na ochranu právní stability na hmotněprávní a procesněprávní úrovni, ale zároveň veřejný pořádek užívá opravdu pouze jako poslední záchrannou síť. Případů, kdy nesprávně dojde k užití výhrady veřejného pořádku, bude na mezinárodní a evropské úrovni dle mého odhadu výrazně méně, než by se tomu mohlo stávat v rámci národní úpravy a vnitrostátního posuzování, neboť na úrovni mezinárodního práva je výjimečnost užití výhrady veřejného pořádku více zřejmá, než je tomu na úrovni národních úprav.

V čem vidím zásadní nedostatek je, že odborná literatura se velmi často při výkladu omezuje pouze na veřejný pořádek v jeho chápání jako vnitřního veřejného pořádku a je ve výkladu opomíjena nebo cíleně vyřazena jeho mezinárodní rovina. Souhlasím, že na zahrnutí všech rovin veřejného pořádku je ve výsledku třeba delšího a velice odborného textu, nicméně bez takového rozšíření z veřejného pořádku vnímáme prakticky jen polovinu jeho skutečného významu. S tímto také souvisí skutečnost, že jsem nenarazil na žádnou českou publikaci, která

---

²³⁰ Osobní konzultace s panem profesorem Lubošem Tichým na Právnické fakultě ze dne 25.5.2023

²³¹ K tomu op. cit. 202

by korektiv veřejného pořádku a jeho fungování v českém právním řádu v jeho úplném celku zpracovala. Důvodů, proč taková publikace stále neexistuje, může být více. Je to téma složité a zpracování tématu na jeho nejvyšší úrovni si vyžaduje skutečných odborníků, kteří se budou orientovat jak v národních úpravách, tak v mezinárodní rovině veřejného pořádku.

Do budoucna můžeme pravděpodobně očekávat největší vývoj veřejného pořádku v rámci evropské úpravy. Harmonizace v rámci evropského práva bude dále pokračovat a dříve nebo později dojde k tomu, že již veřejný pořádek přestane být chápán jako nástroj ochrany národních zájmů, nýbrž jako společné evropské kritérium. Co se týče naší národní úpravy, nejsem toho názoru, že by bylo v tuto chvíli třeba zásadnějších změn a vzhledem k tomu, jak se praxe i judikatura alespoň částečně ustálila v nakládání s tímto korektivem, nebude dle mého ani vůle v tomto ohledu cokoliv významně měnit.

Závěrem si dovolím již jen krátký komentář. Je zjevné, že veřejný pořádek je určitý omezující faktor pro práva a povinnosti v soukromém právu. Pokud bychom se ovšem na celou věc podívali s odstupem, mohli bychom si dovolit tvrdit, že veřejný pořádek zároveň zajišťuje, že v soukromém právu nemusíme být obezřetní vůči fatální excesům, které mohou mít původ v našem nebo cizím právním řádu. Veřejný pořádek tedy autonomii vůle na jednu stranu omezuje, ale také je vedle dalších korektivů a zákonných zákazů, jedním z ochránců subjektů soukromého práva, před nečekanými výkyvy, které se mohou v soukromém právu objevit.

Seznam použitých zkratk

Občanský zákoník (OZ)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Ústava

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Listina

Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákoník práce

Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BEZOUŠKA, Petr. PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-819-2. str. 375

DVOŘÁK, Jan. ŠTANGOVÁ, Věra. *K pojmu veřejný pořádek v občanském a pracovním právu*. In: *Právo jako multidimenzionální fenomén: pocta Aleši Gerlochovi k 65. narozeninám*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-797-9. str. 799

DVOŘÁK, Jan. ŠVESTKA, Jiří. ZUKLÍNOVÁ, Michaela a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. 2. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016. ISBN 978-80-7552-187-3 (brož.) str. 436

ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 1119

HANDRLICA, Jakub, ed. *Veřejné právo a právo soukromé: aktuální tendence a výzvy veřejnoprávní úpravy plynoucí z problematiky právního dualismu*. Praha: Eva Rozkotová. 2014. ISBN 978-80-87975-10-7. str. 248.

HAVEL, Bohumil, PIHERA Vlastimil, ed. *Soukromé právo na cestě: eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-265-3 str. 396

KINCL, Jaromír. URFUS, Valentin. SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo, 2.vydání*. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-031-1. str. 386

MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek 1. §1-117*. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576-73-1. str 720

MELZER, Filip. TÉGL, Petr. a kolektiv. *Občanský zákoník. velký komentář-Svazek III §419–654*. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-003-1. str. 1264

POMAHÁČ, Richard (ed.). *Veřejné a soukromé právo: (správní a trestní aspekty)*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2017. ISBN 978-80-87975-64-0. str. 248

ŠTĚPÁNÍKOVÁ, Markéta. *Hledání jádra pojmu veřejný pořádek*. Právník. 2022. roč. 161. č 8. 753-773 161:8<753. str. 753-773

TICHÝ, Luboš. *Obecná část občanského práva*. Praha: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-483-4. str. 390

TICHÝ, Luboš. *Veřejný pořádek jako tzv. obecná klauzule v soukromém právu z hlediska evropského kontextu*. Acta Universitatis Carolinae. Iuridica, 2015. ISSN 0323-0619. str. 77-108

2. Seznam použitých elektronických zdrojů

BAŇOUC, Hynek. BAROŠ, Jiří. BOBEK, Michal. JÄGER, Petr. KOKEŠ, Marian. KYSELA, Jan. LANGÁŠEK, Tomáš. MOLEK, Pavel. POSPÍŠIL, Ivo. ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina. ŠIMÍČEK, Vojtěch. WAGNEROVÁ, Eliška. WINTR, Jan. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer Dostupné [ke dni 28.5.2023] z www.aspi.cz.

BĚLINA, Miroslav. § 1a [Základní zásady pracovního práva]. In: BĚLINA, Miroslav, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Zákoník práce. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2019. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

BÍLEK, Petr. § 1552 [Neúčinnost vedlejší doložky]. In: FIALA, Roman, DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš. [§ 4 Výhrada veřejného pořádku]. In: BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

DVOŘÁK, Tomáš. [§172] In: DAVID, Ondřej. DEVEROVÁ, Lenka. DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, Lucie. DVOŘÁK, Jan. DVOŘÁK, Tomáš. FIALA, Josef. FRINTA, Ondřej. HOLČAPEK, Tomáš. HURDÍK, Jan. KINDL, Tomáš. MACKOVÁ, Alena. PAULY, Jan. PAVLÍK, Pavel. PELIKÁN, Robert. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer ASPI_ID KO89_a2012CZ Dostupné [ke dni 28.5.2023] z www.aspi.cz.

ELIÁŠ, Karel. *K pojetí dispozitivního práva v občanském zákoníku*. Bulletin-advokacie.cz. publikováno 13.10.2015. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-pojeti-dispozitivniho-prava-v-obcanskem-zakoniku>

HARTVICOVÁ, Kateřina, CHLOUPEK, Vojtěch a kol. § 4 [Vyluky z patentovatelnosti]. In: HARTVICOVÁ, Kateřina, CHLOUPEK, Vojtěch a kol. *Patentový zákon. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2016. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

HORÁČEK, Roman. § 4 [Důvody pro odmítnutí ochrany]. In: HORÁČEK, Roman, BISKUPOVÁ, Eva, DE KORVER, Zuzana. *Práva na označení a jejich vymáhání. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2015. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

HORNÍČKOVÁ, Erika. *Veřejný pořádek a zájem dítěte v intencích ust. § 792 o. z.* Bulletin advokacie, 2022. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

HURDÍK, Jan. *Zásady občanského práva.* In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

JANOUSEK, Michal. *Ochrana slabší smluvní strany v občanském zákoníku.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. § 792 [Prominutí zmeškání lhůty soudem]. In: KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, HRUŠÁKOVÁ, Milana, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975).* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654).* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

LÁLA, Daniel. *Druhy podílů v kapitálových společnostech.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace).* Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

PROCHÁZKA, Jan. § 1a [Základní zásady pracovněprávních vztahů]. In: VALENTOVÁ, Klára, PROCHÁZKA, Jan, JANŠOVÁ, Marie, ODROBINOVÁ, Veronika, BRŮHA, Dominik a kol. *Zákoník práce. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. *Právní osoby v novém občanském zákoníku.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

VÝBORNÝ, Štěpán. Čl. 19 [Právo shromažďovací]. In: HUSSEINI, Faisal, BARTOŇ, Michal, KOKEŠ, Marian, KOPA, Martin a kol. *Listina základních práv a svobod.* 1. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2021. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/index.seam>

WAWERAK, Karel. In: (§1551) DVOŘÁK, Jan. FIALA, Josef. ŠEŠINA, Martin. ŠVESTKA, Jiří. WAWERKA, Karel. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek IV, (§*

1475-1720). [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné [ke dni 28.5.2023] z: www.aspi.cz.

3. Seznam použitých právních předpisů

Code Civil, 1804

Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů, č. 207/2000 Dz

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony na ochranu průmyslového vlastnictví, č. 116/2000 Dz

Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, č. 286/2018 Dz

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úř. věst. L 199/40

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění), Úř. věst. L 351/1

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 17. června 2008. č. 593/2008. o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úř. věst. L 177/6

Smlouva o fungování Evropské unie, konsolidované znění z roku 2012, Úř. věst. C 326/27

Usnesení č. 2/1993 Sb., *předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky*

Ústavní zákon č. 150/1948 Sb. Ústava Československé republiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*

Zákon. č.41/1948 Sb., zákon o mezinárodním a mezioblastním právu soukromém a o právním postavení cizinců v oboru práva soukromého

Zákon č. 97/1963 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním

Zákon č. 527/1990 Sb., Zákon o vynálezech, průmyslových a zlepšovacích návrzích

Zákon č. 207/2000 Sb. Zákon o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů (zákon o ochranných známkách)

Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 91/2012 Sb., Zákon o mezinárodním právu soukromém

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4.4.2000, spis. zn. 29 Cdo 1633/99

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.6.2020, spis. zn. 31 ICdo 36/2020

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19.5.2021, spis. zn. 23 Cdo 693/2021

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2022, spis. zn. 27 Cdo 935/2022

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.5.2007, spis. zn. 2 As 78/2006-64

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23.3.2021, spis. zn. 8 Azs 257/2020-37

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2021, spis. zn. 7 Azs 323/2020-33

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2021, spis. zn. 7 Azs 322/2020-27

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26.7.2011, spis. zn. 3 As 4/2010-151

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16.8.2018, spis. zn. 21 Cdo 1012/2016

Usnesení Ústavního soudu ze dne 9.8.2016, spis. zn. II. ÚS 617/15

5. Seznam ostatních zdrojů

Osobní konzultace s panem profesorem Lubošem Tichým na Právnické fakultě ze dne 25.5.2023

Veřejný pořádek jako korektiv autonomie vůle v soukromém právu

Abstrakt

Práce se zabývá veřejným pořádkem a jeho rolí v soukromém právu. Veřejný pořádek, jako jeden z korektivů zásady autonomie vůle, má za účel ochránit fundamentální a základní zájmy státu a společnosti, a to skrze omezení absolutní volnosti libovolného uspořádání soukromoprávních poměrů.

Cílem práce je vytvořit komplexní text, jež by o tomto korektivu poskytnul ucelené a objektivní pojednání. Práce je rozdělena na pět základních kapitol a závěr. Veřejný pořádek v soukromém právu působí jako korektiv zásady autonomie vůle a tato zásada spolu s jejím ideovým základem byla představena v úvodní části práce. Poté mohl být v rámci části třetí uveden pojem veřejný pořádek. Je rozebrána základní představa o tom, co by měl veřejný pořádek být, chápání veřejného pořádku v jeho národních i mezinárodních souvislostech, ale rovněž se v této části práce věnuje vymezení veřejného pořádku vůči veřejnému zájmu či odlišení vůči korektivu dobrých mravů. Čtvrtá část práce se již nevěnuje teorii stojící za pojmem veřejného pořádku, nýbrž zkoumá veřejný pořádek v platné právní úpravě s tím, že je v textu prakticky zdůrazňována proměnlivost obsahu veřejného pořádku. Největší pozornost je věnována jeho úpravě v Občanském zákoníku, neboť právě tento soukromoprávní kodex korektiv veřejného pořádku na úrovni obecného občanského práva zakotvuje. Práce rozebírá roli veřejného pořádku v občanském právu jednak v jeho obecné rovině, ale i ve vztahu ke konkrétním ustanovením, která veřejný pořádek výslovně obsahují. V další části je věnován prostor dalším soukromoprávním předpisům, které s pojmem veřejného pořádku v různé míře pracují, a to např. Zákoník práce či předpisy z oblasti práva duševního vlastnictví. Poslední části práce se věnují praktické podobě a fungování veřejného pořádku v jeho mezinárodní a evropské rovině. Je připomenut teoretický rámec mezinárodní, resp. evropské roviny veřejného pořádku a výklad problematiku dále rozvádí.

Dosažení vytčeného cíle práce sleduje podrobným osvětlením teoretického základu korektivu veřejného pořádku, ale zároveň důkladným rozbořením jeho praktického fungování a jeho různých podob v rámci právního řádu.

Klíčová slova: veřejný pořádek, korektiv autonomie vůle, vnitřní a mezinárodní veřejný pořádek

Public policy as a corrective to autonomy of will in private law

Abstract

The thesis deals with public policy and its role in private law. Public policy, as one of the correctives of the principle of autonomy of the will, is intended to protect the fundamental and basic interests of the state and society by limiting the absolute freedom of any arrangement of private law relations.

The objective of this work is to create a comprehensive text that would provide a complete and objective study of this corrective. The thesis is divided into five basic chapters and a conclusion. Public policy in private law acts as a corrective to the principle of autonomy of the will, and this principle, together with its ideological basis, was introduced in the first part of the thesis. Then, the concept of public policy could be introduced in part three. The basic notion of what public policy should be, the understanding of public policy in its national and international contexts is discussed, but also the distinction of public policy with respect to the public interest or the distinction with regard to the corrective of good morals is also discussed in this part of the thesis. The fourth part of the thesis no longer focuses on the theory behind the notion of public policy, but examines public policy in the current legal framework, with a practical emphasis on the mutability of the content of public policy. The greatest attention is paid to its regulation in the Civil Code, since it is this private law code that establishes the corrective of public policy at the level of general civil law. The thesis analyses the role of public policy in civil law both in its general level and in relation to specific provisions that explicitly contain public policy. In the next section, space is devoted to other private law provisions that work with the concept of public policy to varying degrees, such as the Labour Code or intellectual property law. The last parts of the thesis deal with the practical form and functioning of public policy in its international and European dimension. The theoretical framework of the international or European level of public policy is reminded and the interpretation of the issue is further expanded.

The aim of the thesis is to achieve the set goal by a detailed explanation of the theoretical basis of the corrective of public policy, but also by a thorough analysis of its practical functioning and various forms within the legal system.

Key words: public policy, corrective of autonomy of will, national and international public policy